

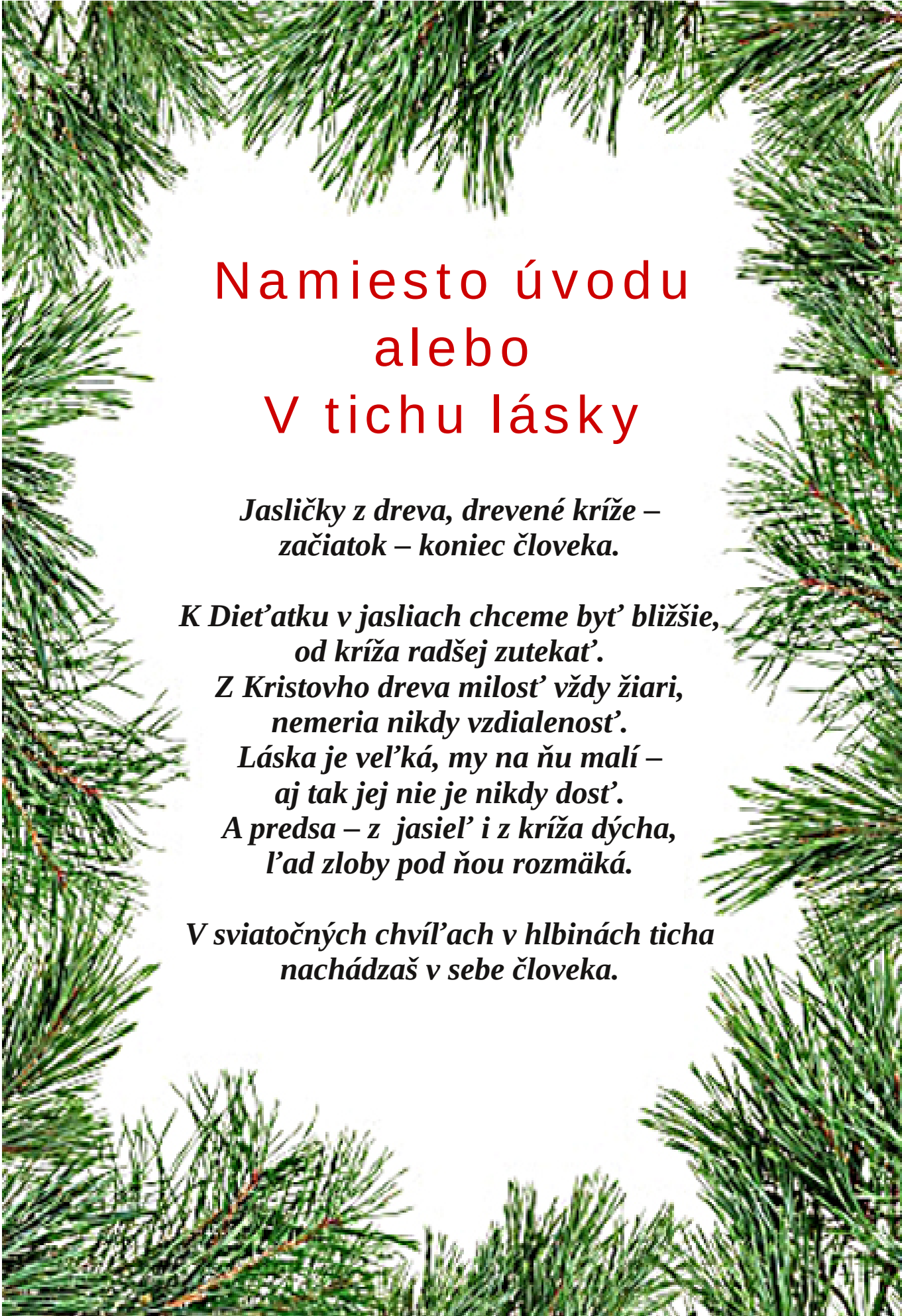
Pavol Prikryl

S lampášikom do rozprávky

Štrnásť vianočných rozprávok

s ilustráciami Dorotky a Jakubka

Namiesto úvodu alebo V tichu lásky

*Jasličky z dreva, drevené kríže –
začiatok – koniec človeka.*

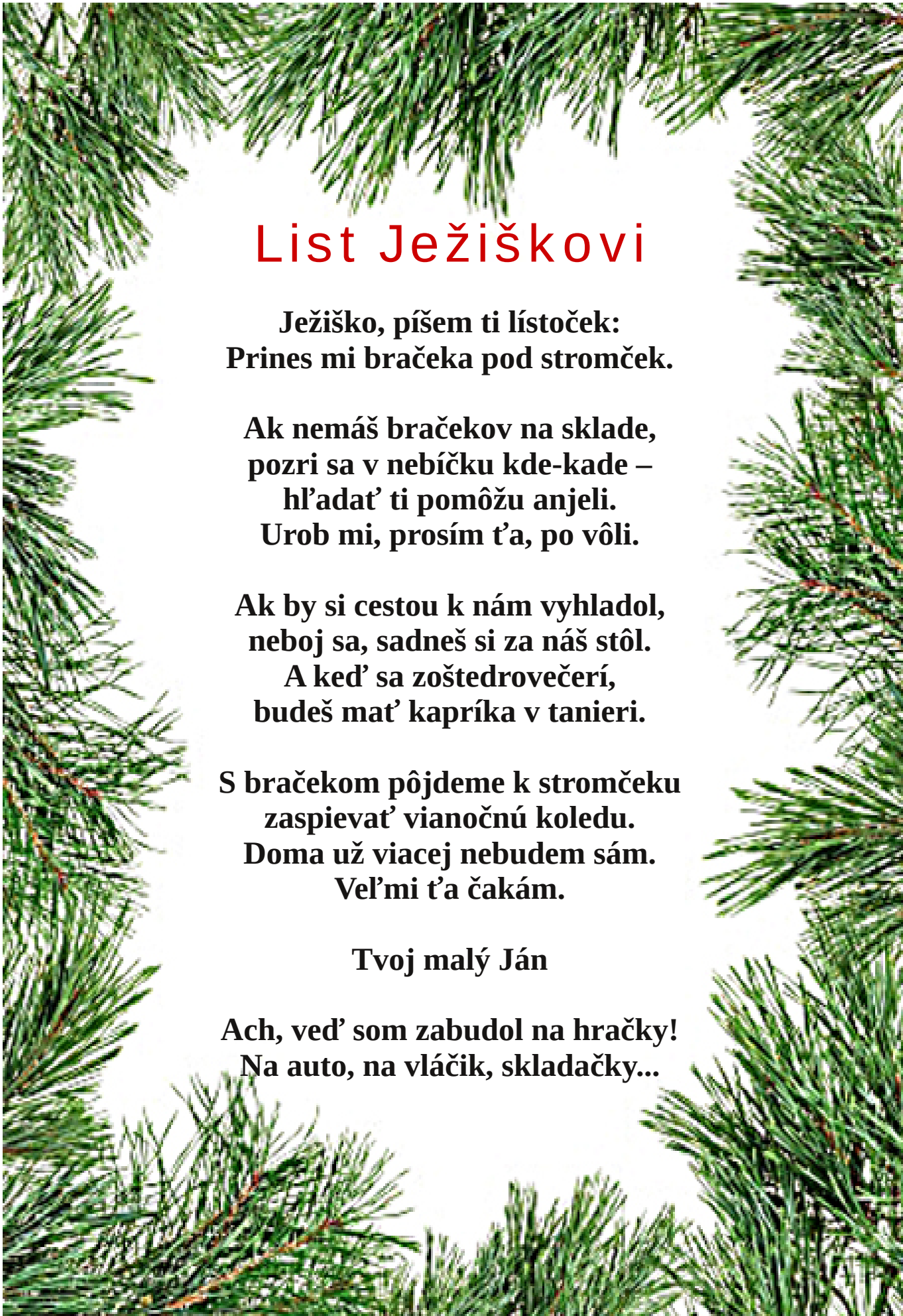
*K Dieťaťatku v jasliach chceme byť bližšie,
od kríža radšej zutekať.*

*Z Kristovho dreva milosť vždy žiari,
nemeria nikdy vzdialenosť.*

*Láska je veľká, my na ňu malí –
aj tak jej nie je nikdy dosť.*

*A predsa – z jasiel' i z kríža dýcha,
ľad zloby pod ňou rozmäká.*

*V sviatočných chvíľach v hĺbinách ticha
nachádzaš v sebe človeka.*

List Ježiškovi

**Ježiško, píšem ti lístoček:
Prines mi bračeka pod stromček.**

**Ak nemáš bračekov na sklade,
pozri sa v nebičku kde-kade –
hl'adať ti pomôžu anjeli.
Urob mi, prosím ťa, po vôli.**

**Ak by si cestou k nám vyhladol,
neboj sa, sadneš si za náš stôl.
A keď sa zoštedrovečerí,
budeš mať kapríka v tanieri.**

**S bračekom pôjdeme k stromčeku
zaspievať vianočnú koledu.
Doma už viacej nebudem sám.
Veľmi ťa čakám.**

Tvoj malý Ján

**Ach, veď som zabudol na hračky!
Na auto, na vláčik, skladačky...**

Prečo sme na Vianoce lepší

Kedysi dávno, takmer na počiatku ľudských vekov, sa na najväčšej lúke sveta konal veľký jarmok. Prišiel každý, kto mal čo ponúknuť, a tak sa v deň jarmoku zaplnila lúka množstvom rôznofarebných šiatrov s rozličnými ozdobami, vývesnými štítkami, balónikmi, stuhami a girlandami. Už od skorého rána nastal na lúke veľký ruch. Predávajúci s krikom pozývali kupujúcich k stánkom, hlasno chválili svoj tovar a ešte hlasnejšie sa prekárali či jednali s kupujúcimi. Tí si mali veru z čoho vyberať, pretože tu boli predavači rôznych látok, topánok, stužiek, ozdôb, šperkov, hrncov, varešiek a príborov, ale aj chlebov, sladkých a slaných pečív, zvierat, vzácných korenín či bylín.

Svoj stánok tu mali aj nebeskí anjeli. Pán Boh poveril archanjelov Michala, Gabriela a Rafaela, aby ponúkali Božiu lásku, odpúšťanie a pokoj. Okolo nich pobehovali a poletovali malí anjelici, hrali na harfách či trúbkach, tancovali a spievali. Tí väčší pomáhali archanjelom. Venovali sa zákazníkom, niektorí volali:

„Boh je láska! Ponúkame Božiu lásku!“

Iní ponúkali Boží pokoj:

„Načrite si z Božieho pokoja! Boh vás miluje a ponúka vám odpustenie!“

O jarmoku sa dozvedel aj diabol. Strapatý a neumytý sa ponáhlal na jarmočnú lúku. Šiator si rozložil neďaleko stánku anjelov a začal ponúkať svoj tovar:

„Kúpte si pýchu! Ponúkam lakomstvo! Mám tu aj závisť a hnev! Vyskúšajte si obžerstvo!“

Pol dňa vykrikoval, ale nikto sa pri jeho stánku ani len nepristavil. Práve naopak, každý ho obchádzal širokým oblúkom.

„Ako to robia tí anjeli, že okolo ich šiatra sa tlačí toľko ľudí?“ pýtal sa sám seba nazlostený diabol a vzápätí začal ešte hlasnejšie

vyvolávať:

„Lakomstvo! Nenávisť! Zloba! Kupujte, ľudia, neobanujete!“

No nikto sa jeho smerom ani len nepozrel. Už chcel zbaliť svoj šiator a sklamaný odísť, keď k nemu prišla stará veštica, ktorá si rozložila stánok hneď oproti.

„Robíš veľkú chybu,“ povedala diablovej. „Ľudia sa ťa boja. Si špinavý a rozgajdaný, ponúkaš to, čo sa ľudom nepáči. Uprav sa, daj svojmu tovaru krajší a lákavejší názov a uvidíš, ako sa ti začne dariť.“

Diabol sa nad tým zamyslel a uznal, že stará veštica má pravdu. Rýchlo sa vykúpil, obliekol si tie najkrajšie šaty a zaliečavo začal vyvolávať:

„Kúpte si úspech, čo vám bude každý závidieť! Ponúkam vám blahobyť! Nech sa páči bohatstvo! Vyberte si pohodlie a sladké nič nerobenie!“

Ľudia spozorneli a v húfoch začali obliehať diablov stánok. Ten si od šťastia mädlil ruky, pretože o jeho tovar bol obrovský záujem.

„Daj mi z toho blahobyť! Nože, zabal' mi moc nad druhými! Chcem úspech!“ kričali jeden cez druhého, sácali sa, natrčali ruky a navzájom si z nich všetko trhali.

Diabol sa obracal na všetky strany, na každého zákazníka sa usmial, zaliečal sa a všetkých ubezpečoval, že tovaru má dostatok. Na konci dňa bol najúspešnejší obchodník.

Keď videl, že jeho tovar je lákavý, rozhodol sa, že nebude čakať na najbližší jarmok. Už na druhý deň sa vyparadený vybral medzi ľudí a veľkoryso im ponúkal všetko, o čom si v nádeji mysleli, že ich to urobí šťastnejších. Navštívil všetky mestá a dediny, nevynechal ani samoty, preplavil sa po všetkých moriach a riekach, prešiel údolia a vrchy a všade bol o jeho tovar záujem.

Ľudia si ani nevšimli, že sa stali horší. Prestali si pomáhať, začali si závidieť, hádať sa, bojovali jeden proti druhému.

Jednej noci sa však v chudobnej maštálke narodil Boží Syn. Bola to svätá noc, v ktorej sa diali veľké divy. Celé nebo sa radovalo

a túto radosť ohlásili anjeli ľuďom. Tí sa tiež veľmi zaradovali.

V tú noc diabol po prvý raz predal svoj tovar len málokomu, pretože sa ľudia radovali z narodenia Ježiška. Netrvalo im to však dlho a už o niekoľko dní opäť mali záujem o diablov tovar.

Od narodenia Ježiška si ale diabol všimol jednu vec. Nepodarilo sa mu nič predat' ľuďom, ktorí boli v Ježiškovej blízkosti. Vôbec tomu nerozumel, preto sa vybral za starou vešticou, ktorá mu kedysi na jarmoku tak dobre poradila. „Hádam mi poradí aj teraz,“ pomyslel si diabol.

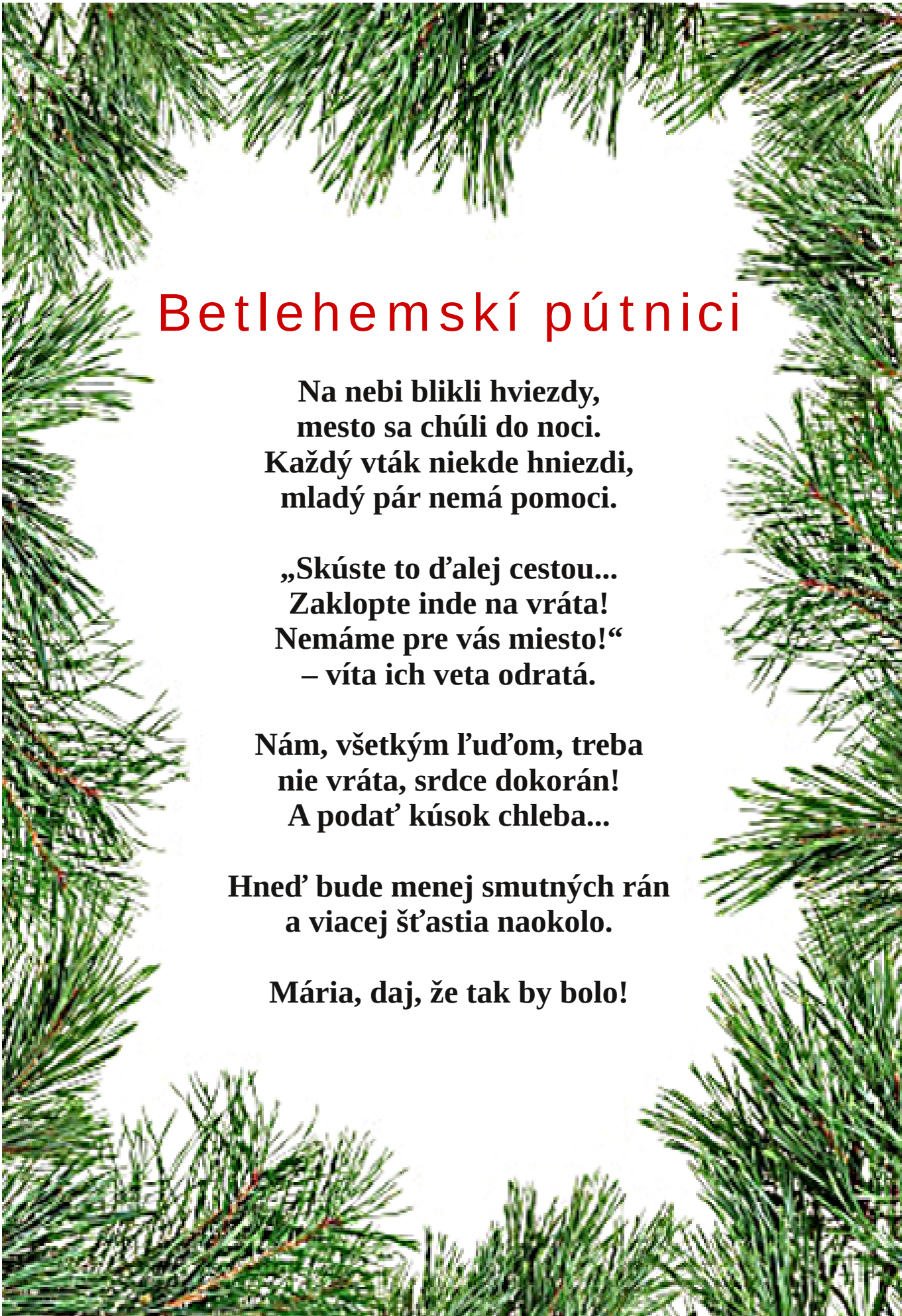
„Je to jednoduché,“ povedala mu veštica. „Teraz to budeš mať ťažšie, pretože v Ježiškovej prítomnosti všetci hovoria pravdu. Aj ty.“

Diabol si až teraz uvedomil, že keď chcel predat' svoj tovar ľuďom pri Ježiškovi, neponúkal im pohodlie, bohatstvo či slávu, ale lenivosť, lakomstvo či pýchu. A o takýto tovar má naozaj len málokto záujem.

„Ľudia sa vždy tešia na Vianoce,“ pokračovala stará veštica. „Radi oslavujú narodenie Ježiška. Cez Vianoce sú preto všetci v jeho blízkosti. Ježiškova láska im otvára srdcia a naplňa ich láskou a nádejou. Takéto srdcia túžia po pravde, a tak preto ľudia nechcú tvoj tovar.“

Diabol pochopil, prečo sa mu cez Vianoce nedarí obchodovať. A preto sú počas sviatkov narodenia Božieho Syna ľudia lepší.

Betlehemskí pútnici

**Na nebi blikli hviezdy,
mesto sa chúli do noci.
Každý vták niekde hniezdi,
mladý pár nemá pomoci.**

**„Skúste to ďalej cestou...
Zaklopte inde na vráta!
Nemáme pre vás miesto!“
– víta ich veta odratá.**

**Nám, všetkým ľuďom, treba
nie vráta, srdce dokorán!
A podať kúsok chleba...**

**Hneď bude menej smutných rán
a viacej šťastia naokolo.**

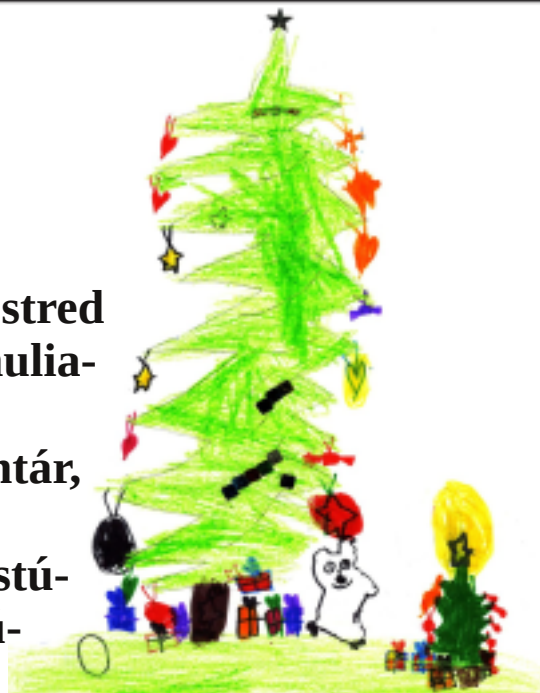
Mária, daj, že tak by bolo!

Zrušené Vianoce

Stmievalo sa a z neba padal sneh. Uprostred starobylého námestia si deti stavali snehuliaka. Práve mu dokončievali hlavu.

„Neznášam snehuliakov,“ povedal richtár, pozorujúc deti spoza okna radnice.

„Neznášam zimu,“ dodal po chvíli, odstúpil od okna a dal sa prechádzať po vykúrenej izbe.

Richtár bol starý frfl'oš a všetci to vedeli. Na jar neznášal kvitnúce stromy, v lete teplo, na jeseň skracujúce sa dni. Nikdy nebol s ničím spokojný, nič mu nevyhovovalo, nič a nikoho nemal rád. Teda – okrem seba. Všetko, čo prikázal či urobil, považoval za najlepšie, ale ak niečo dopadlo zle, na vine boli všetci, len nie on.

Už dlhšie ho trápila jedna vec. Hocikomu sa stavajú pomníky či sa oslavujú výročia rôznych ľudí, ale jemu nikto nepostavil sochu, dokonca sa neoslavujú ani len jeho narodeniny.

„S tým treba niečo robiť!“ povedal si richtár a sadol si do pohodlného ušiaka a zapálil si fajočku.

Do izby dol'ahli radostné výkriky detí, pretože akurát dokončili snehuliaka.

„Neznášam deti,“ zlostne zamrmľal richtár. „Neznášam snehuliakov, neznášam zimu, neznášam Vianoce...“

Zrazu vyskočil z ušiaka.

„To je ono!“ vykrikol. „Vianoce! Že mi to neprišlo už skôr na um!“

Zavolať si sluhu a prikázal mu, aby rýchlo zvolal mestskú radu.

„Vážení, rozhodol som sa, že v našom mestečku zrušíme Vianoce,“ povedal richtár prekvapeným radným pánom. „Nie je z nich nijaký osoh. Veď si len uvedomte, čo sú to Vianoce. Obyčajné oslavy narodenín Božieho Syna. Lenže ten sa narodil pred mnohými storočiami. Dokedy to budeme oslavovať?“

V sále nastal rozruch.

„Toto svet nevidel!“ pobúrene vykrikol najstarší radný pán.

„Všetci sa nevedia dočkať Vianoc a ty ich chceš zrušiť?! Ved' sú to najkrajšie sviatky v roku! Ľudia sa určite vzbúria.“

Ostatní radní páni sa k nemu pridali. Protestovali, neveriaci krútili hlavami, dokonca niektorí začali písať na protest.

„Tak dost!“ richtár tresol päťou o stôl. „Vianoce sú zbytočné! Odteraz to budú obyčajné dni, ako ktorékoľvek iné. Ak tak veľmi potrebujete nejaký sviatok, môžu sa oslavovať moje narodeniny. Aspoň ušetríte za stromčeky, ozdoby a kaprov. Darčeky budete dávať mne. A nemyslite si, že ma dobehnete. Keď budem počuť, že niekto oslavuje Vianoce, skončí v žalári!“

Do miestnosti zrazu vstúpili žandári. Radní páni pochopili, že richtár to myslí so zrušením Vianoc smrteľne vážne. Keďže nikto nechcel ísť do žalára, sklonili hlavy a rozišli sa ľudom oznámiť novinu.

Nastal Štedrý deň. Od rána chodili žandári po mestečku a kontrolovali, či sa niekto nechystá oslavovať narodenie Ježiška. Ľudia sa ale báli, a tak všetci išli ráno do práce, deti do školy. Podľa nariadenia richtára to bol predsa úplne obyčajný deň. A také boli všetky vianočné dni.

Prišli ďalšie Vianoce, ale richtár svoje rozhodnutie nezrušil. Celé sviatky boli v mestečku obyčajné dni. A tak to išlo niekoľko rokov. Všetci sa báli richtára a jeho žandárov, preto nikto neoslavoval narodenie Ježiška, len raz do roka sa oslavovali richtárovo narodeniny.

Ľudia si časom na to zvykli. Spočiatku im Vianoce chýbali, ale z roka na rok menej a menej, a tak si ani nevšimli, že sa začínajú meniť. Najskôr sa prestali usmievať, boli podráždenejší, z rodín sa vytratil pokoj. Neskôr už po sebe kričali, občas sa dokonca pobili. Keď začalo pribúdať hádok a bitiek, v mestečku zavládol strach.

Opäť sa blížili vianočné sviatky. Najstarší radný pán zvolal tajnú poradu mestskej rady, ale bez richtára.

„Už to takto ďalej nemôže ísť,“ začal. „Odkedy richtár zrušil

Vianoce, s naším mestečkom to ide dolu vodou. Ľudia sa zmenili k horšiemu. Háďajú sa, závidia si, ohovárajú sa medzi sebou, žalujú, deti sú zlé, dokonca sa tu začalo aj kraďnúť. A to len preto, lebo im chýba sviatok narodenia Ježiška.“

„Čo navrhuješ,“ opýtali sa ho radní páni.

„Mám plán, ako môžeme opäť zaviesť Vianoce,“ povedal tajomne najstarší radný pán.

Na Štedrý večer si richtár sadol do ušiaka a spokojný sám so sebou zadriemal. Snívalo sa mu, ako mu všetci gratulujú, dávajú mu kvety, volajú mu na slávu. Vo sne videl svoju sochu uprostred námestia. Dokonca ktosi navrhol, aby sa mestečko premenovalo po ňom...

Zrazu ho prebudil akýsi hluk. V izbe bola tma, z ktorej vystúpila veľká postava s kosou.

„Kto... kto... kto si?“ vyjachtal celý prestrašený.

„Prišiel čas účtovania,“ pomaly, hlbokým hlasom povedala postava s kosou. „Vstávaj, ideme!“

„Aké účtovanie? Ved' som neurobil nič zlé,“ bránil sa trasúci sa richtár, ale poslušne a postavil sa. „Kam ideme?“

„Do žalára,“ odpovedala postava.

Richtár plný strachu vykročil. Nikdy sa mu nešlo tak ťažko, ale našťastie žalár nebol ďaleko. Aké však bolo jeho prekvapenie, keď doň vošli. Žalár bol úplne preplnený!

„Kde sa tu vzalo toľko trestancov?“ opýtal sa prekvapený richtár.

„Pred niekoľkými rokmi bol žalár prázdny,“ povedala postava s kosou. „Ty si však zrušil Vianoce a namiesto osláv narodenia Ježiška ľudia museli oslavovať tvoje narodeniny. Ale nedal si im nič dobré, len si všetko neznášal a povyšoval sa. Ich srdcia zatvrdli, pretože im chýbala láska a dobro, ktoré každý rok prináša Ježiško. A tu je výsledok – preplnený žalár.“

Richtár sa prestrašene opýtal:

„Čo bude so mnou?“

„Pod',“ vyzvala ho postava s kosou a vyšli spolu zo žalára.

Námestie bolo plné ľudí. Richtár sa zasa roztriasol od strachu, pretože si myslel, že sa idú naňho vrhnúť. Zrazu sa však uprostred námestia rozžiarili veľký vianočný stromček a betlehem s Ježiškom v jasliach. Ľudia sa chytili za ruky a začali spievať Dobrý pastier sa narodil.

„Čo bude so mnou?“ opäť sa spýtal richtár.

„Nech rozhodnú ľudia,“ povedala postava s kosou a vzápätí si vyzliekla prestrojenie.

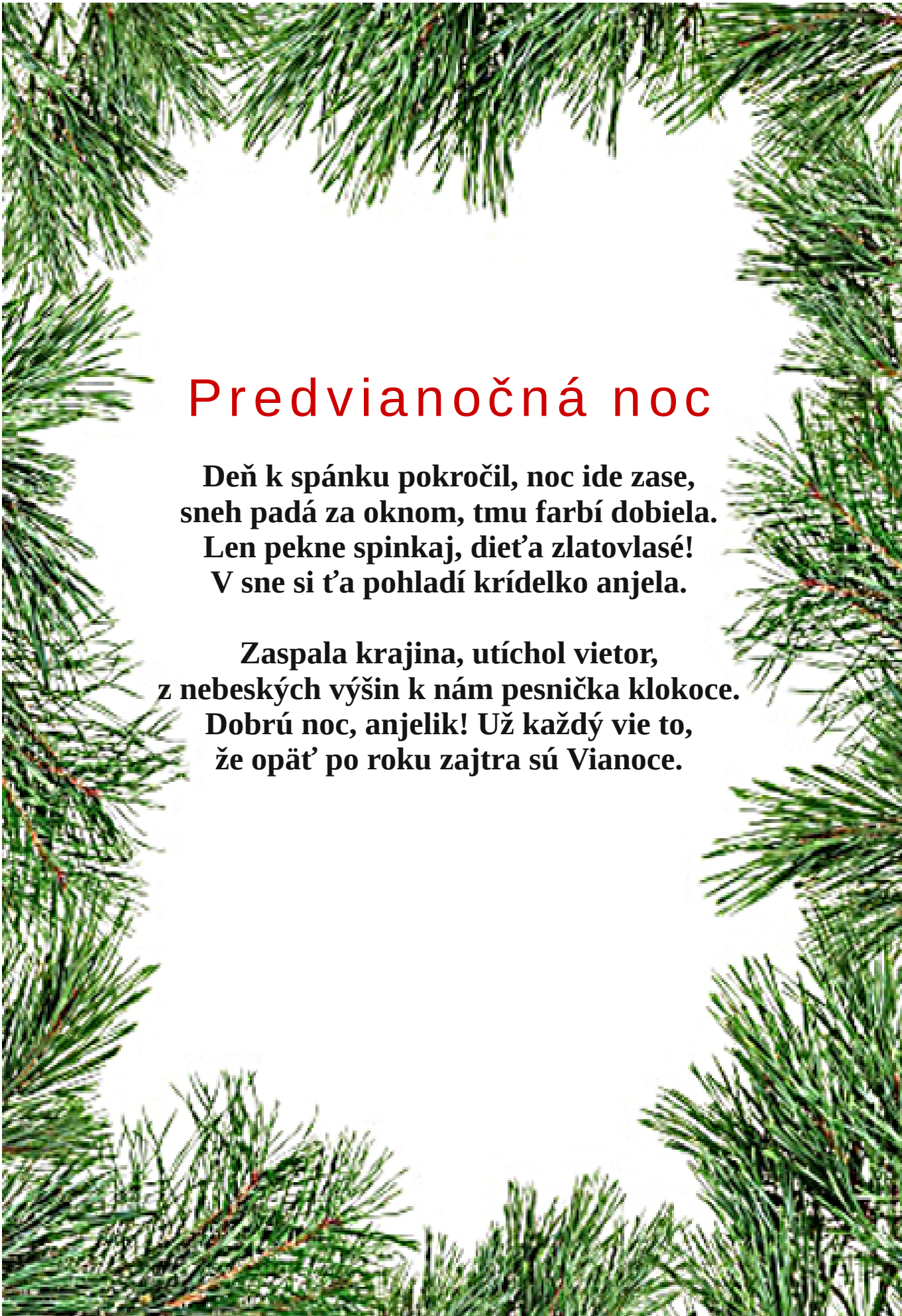
„Veď to je najstarší radný pán!“ vykrikol prekvapený richtár.

„A náš nový richtár!“ zvolali všetci ľudia. „Ty si už nezaslúžiš ním byť. Urobil si viac zla, ako dobra. Dnes sú však Vianoce, narodil sa Ježiško. Pozri, usmieva sa aj na teba. Pod' sa mu pokloniť.“

Bývalý richtár si klakol k jasliam.

„Prepáč,“ povedal ležiacemu Ježiškovi.

Predvianočná noc

**Deň k spánku pokročil, noc ide zase,
sneh padá za oknom, tmu farbí dobiela.
Len pekne spinkaj, dieťa zlatovlasé!
V sne si ťa pohladí krídelko anjela.**

**Zaspala krajina, utíchol vietor,
z nebeských výšin k nám pesnička klokoce.
Dobrá noc, anjeli! Už každý vie to,
že opäť po roku zajtra sú Vianoce.**

Nemotorný anjeli

To bolo v nebi kriku! Malí anjelici sa hrali na schovávačku. Jeden hľadal, ostatní sa poschovávali za obláčiky. Občas niektorému trčal kúsok krídelka spoza bielej perinky obláčika, takže ho hľadajúci anjeli rýchlo našiel. Iní anjelici sa vozili na sivých mrakoch, ďalší skákali z oblaku na oblak, niektorí sa hrali s loptou, ktorú si urobili z obláčika. Stačilo zľahka drgnúť do bielučkkej lopty a tá sa začala nadnášať, poletovať a mäkučko padať, pokiaľ sa jej nedotkol nejaký anjeli. A pri všetkých tých hrách anjelici výskali, smiali sa, kričali. Pán Boh si ich so záľubou obzeral. Dobre vedel, že kým sú anjelici malí, najradšej sa hrajú. Keď povyrastú, čaká ich vážna úloha – začnú strážiť ľudí na zemi. A to je občas riadna drina.

Pán Boh si už dávnejšie všimol jedného anjelika. Bol to taký malý, bacuľatý, kučeravý blondiačik. Aj on sa spočiatku hral s ostatnými anjelikmi, ale všetko robil akosi nešikovne. Málokedy trafil do lopty, pri skrývačke ho vždy prvého našli, z obláčikov padal či nevedel preskočiť na druhý. Aj teraz stál bokom od ostatných a len sa so smutným úsmevom prizeral, ako sa jeho priatelia hrajú a jašia. Pánu Bohu mu ho bolo veľmi ľúto.

„Prečo sa nehráš s ostatnými?“ opýtal sa ho Pán Boh.

Anjeli sa na Pána Boha len usmial, pokrčil plecami a odbehol k najbližšej skupinke anjelikov, ktorí práve skákali na obláčikoch. Chvíľu sa pokúšal skákať, ale raz sa potkol, inokedy šmykol, a keď sa mu konečne podarilo odraziť a vyskočiť, padol na bruško, a nie na nohy či na zadok. Po chvíli opäť stál bokom a so smutným úsmevom sa pozeral na ostatných.

Raz v noci, keď všetci anjelici spali, začul Pán Boh akési zvuky. Išiel sa pozrieť, čo sa deje. Až mu jeho najláskavejšie srdce stislo! Nešikovný anjeli skúšal skákať na obláčikoch, preskakovať ich,

hrať sa s loptou. Nešlo mu to, ale stále to skúšal a skúšal. „Musím sa to naučiť, musím! Chcem urobiť radosť kamarátom a Pánu Bohu! Už nechcem byť nešikovný anjelik, raz to musím zvládnuť,“ hovoril si celý upachtený.

„Hm, hm, tak toto nie je s nebeským poriadkom,“ krútil hlavou Pán Boh. „Musím mu nejako pomôcť.“ Ráno si dal potajme zavolať všetkých anjelikov na poradu.

„Počujte, moji milovaní,“ začal Pán Boh. „Mali by sme spoločne pomôcť nášmu kamarátovi.“

Anjelici hneď vedeli, o kom Pán Boh hovorí. Najsmelší z nich povedal:

„Ale keď on je také nemehlo! Všetko mu padá z rúk, potkýna sa, nevie poriadne skákať, schovať sa, ani do lopty kopnúť.“

Ostatní anjelici súhlasne prikyvovali, tí smelší i zakričali:

„Áno, áno, je to nemehlo!“ a začali vyratúvať, v čom všetkom je ich kamarát nešikovný a čo všetko nevie.

„Ja viem, ja viem“ tíšil anjelikov Pán Boh. „Nie je taký šikovní ako vy, ale má dobré srdce!“

Anjelici stíchli. Zrazu si uvedomili, že ich kamarát je iný, ako ho doposiaľ vnímali. „Veru,“ pomysleli si, „aj keď je taký nemotorný, vždy nám pomôže, nikdy sa neponosuje a ani ho nikto nikdy nepočul žalovať. A vždy sa usmieva. Zväčša smutno, ale usmieva.“

Na druhý deň anjelici volali malého nešikovného anjelika medzi seba. Priam sa predbiehali, aby sa hral s tou či onou skupinkou. Nešikovný anjelik sa aj chvíľu hral, ale raz mu spadla lopta z obláčika až na zem (ľudia na zemi hovorili, že bolo celý týždeň zamračené), inokedy spadol na kolená, až sa oblak skoro celý rozsypal (vtedy vraj bola na zemi veľká búrka), takže po chvíli opäť odišiel bokom a so smutným úsmevom sa pozerá na ostatných. Anjelici ho aj volali medzi seba, ale nešikovný anjelik im povedal:

„Ďakujem, kamaráti, ale ja by som vám to len kazil.“

Pán Boh videl, že všetci sa usilujú volať do hry nešikovného anjelika, ale ten sa s úsmevom ospravedlnil, že vraj teraz sa mu

nechce, alebo že má inú robotu. Len si sadol na obláčik, hompál'al nožičkami a pozoroval svojich kamarátov, ako sa hrajú.

Pán Boh si prisadol k nešikovnému anjelikovi, zobral si ho na kolená a obaja sa spoločne pozerali na hrajúcich sa anjelikov. Po chvíli sa Pán Boh spýtal:

„Tebe sa s nimi nechce hrať?“

Anjelik sa usmial na Pána Boha a povedal:

„Ani nie.“

„To preto, lebo si myslíš, že si nešikovný?“

Anjelik len pokrčil krídelkami a ďalej sa usmieval. Lenže teraz to už bol smutný úsmev.

„A nechceš to ani skúsiť?“ vyzvedal Pán Boh.

„Nie, radšej nie. Kazil by som im zábavu,“ potichu odpovedal nešikovný anjelik.

„Nemyslím si,“ nesúhlasil Pán Boh. „Len si neveríš.“

Anjelik sa začervenal až po koniec krídel, no neprestal sa usmievať. Len si oprel hlavičku o Pána Boha. Vtedy mu Pán Boh zašepkal do uška:

„V noci už nechodievaj trénovať, pekne sa vyspi, aby si nebol unavený. Mám s tebou totiž veľké plány.“

„So mnou?“ prekvapene sa spýtal anjelik.

„Rád poverujem tých najmenších veľkými úlohami. A vôbec mi neprekáža, že sú občas v niečom nešikovní,“ povedal tajomne Pán Boh.

Od toho dňa chodil nešikovný anjelik každý deň k Pánu Bohu. Kým sa ostatní anjelici hrali a jašili, Pán Boh s nešikovným anjelikom čosi nacvičovali. Neskôr Pán Boh začal nacvičovať aj s ostatnými, ale nešikovný anjelik nacvičoval osve.

Kým v nebi anjelici usilovne nacvičovali, na zemi v krajine, ktorá sa volá Palestína, pastieri pásli ovce. V jednu noc pastier, ktorý mal nočnú stráž, pozoroval oblohu. Zrazu sa nad ich mestom zjavila veľká hviezda. Pastier pre istotu zobudil ostatných pastierov. Všetkým sa zdalo, že počujú akýsi zvláštny hukot. Po chvíli

nastalo ticho, ale zrazu sa uprostred noci objavilo veľké svetlo. Pastieri sa veľmi preľakli. Už-už chceli zutekať, ale zrazu zo svetla vystúpil malý, bacuľatý, kučeravý, blond'avý anjelič, ktorý sa krásne usmieval. Vystrašeným pastierom povedal:

„Nebojte sa ma!“

„Kto... kto si?“ spýtal sa najodvážnejší pastier.

„Som Boží anjel,“ povedal usmiaty nešikovný anjelič. „Prišiel som vám povedať radostnú zvesť! Dnes v noci sa v Betleheme, v meste kráľa Dávida, narodil Spasiteľ celého sveta – Ježiš Kristus. Chodte do mesta a v maštali nájdete dieťaťatko, malého Ježiška. Bude ležať zavinutý do plienok a bude uložený v jasličkách.“

A zrazu sa objavili všetci nebeskí kamaráti nešikovného anjeliča a velebili Pána Boha. Spoločne hovorili:

„Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! Sláva Bohu! Pokoj vám, všetkým ľuďom! Boží pokoj vám!“

Kým anjelič oslavovali narodenie Pána Ježiša a chválili Pána Boha, nešikovný anjelič sa so šťastným úsmevom pozrel do neba. Zazdalo sa mu, že z neba počuje známy hlas:

„Vidíš, aký si šikovný!“

Len neskôr sa nešikovný anjelič od niektorých kamarátov dozvedel, že im sa dokonca videlo, že Pán Boh naňho aj žmurkol.

Maštaľ

**Za domom d'alší dom,
zvieratká žijú v ňom.
Koník i kravička,
uschnutá trávička.**

**Za dvermi záveje,
maštaľka zahreje.
Lúčka je zvozená,
postiel'ky zo sena.**

**Po práci na poli
všetko tu prebolí.
Tu nieto ľudských ziel,
len seno do jasiel'.**

**A v jasliach na sene
Diet'atko zrodené.**

**Každý tvor teší sa
z príchodu Ježiša.**

Vianočná guľa

„Cvrrrk, cvrrrk...!“ ozývala sa pieseň svrčkov v sklárskej dielni. Starý majster sklár počúval spev cvrlikajúcich muzikantov odmala a mal ho rád. Aspoň mu nebolo pri práci otupno. Občas sa s nimi dokonca aj rozprával. „Nože, chlapci, teraz mi zacvrlikajte niečo veselé,“ zvykol im hovorievať pred fúkaním náročnej vázy či pohára. Svrčky vtedy vyhrávali ostošest'. Ako hovorieval majster sklár – len vďa-ka svrčkom a ich muzike vyrábali v širokom-d'alekom okolí tie najkrajšie lampy, karafy, vázy či tienidlá.

Krása jeho skla zdobila aj kráľovský palác. Kráľ sa neraz obrátil na majstra sklára, aby vyrobil nejakú peknú vázu alebo lampu, pretože chcel nimi obdarovať inú kráľovskú výsost' či významnú návštevu svojho kráľovstva. Mnohí hostia sa dokonca vybrali na návštevu len kvôli tomu, aby dostali krásny darček zo skla. Iba majster sklár vedel, koľko bolo tých návštev. No najväčšmi to vedeli jeho pľúca a oči. V každej váze, v každej nádobe či v svietidle bol malý kúsok pľúc a očí majstra sklára. S každým fúknutím do sklárskej píšťaly vyfúkol aj malilinký kúsok pľúc, každúčká žeravá sklovina si zobrala aj kúsok lesku jeho očí. Och, a koľkože len bolo fúknutí za celý život majstra sklára!

„Cvrrrk, cvrrrk,“ opäť znelo v sklárskej dielni. Majster sklár si sťažka sadol na stoličku, chvíľu len tak počúval muziku svrčkov, potom ich prerušil:

„Och, chlapci moji, keby ste len vedeli...“

Orchester svrčkov stíchol.

„Majster, čo ťa trápi?“ spýtal sa predník orchestra.

„Však viete...“

Svrčkom veru nebolo načim vysvetľovať. Dobre vedeli, čo majstra sklára dlhé roky trápi! Vyfúkol tie najkrajšie a najvzácnejšie nádoby, no dodnes ešte nevyfúkol prekrásnu vianočnú guľu.

Niežeby doteraz nevyrobil vianočné gule, to nie, veď každý rok dodával do kráľovského paláca stovky vianočných gúl'. Aj bohatí mešťanostovia si každé Vianoce uňho objednávali rôznofarebné ozdoby. Ale vianočná guľa, ktorá by vyjadrovala narodenie najvýznamnejšieho dieťaťa na svete, sa mu ešte nepodarila. A to majstra sklára veľmi trápilo.

„Azda sa ti podarí tento rok,“ povedal povzbudzujúco najmladší svrček.

„Už nám veru veľa času nezostáva,“ pomyslel si majster sklár a pohladil svoju najobľúbenejšiu sklársku píšťalu. Chvíľu sedel hlboko zamyslený a premýšľal. Svrčky ani nemukli, vedeli, že majster sklár stojí pred najdôležitejším rozhodnutím svojho života.

„Chlapci, nože, zahrajte tú najkrajšiu, akú len poznáte,“ povedal zrazu majster sklár svrčkom. Malilinkí muzikanti sa pozreli na seba a spustili pieseň, ktorú si už dávno tajne nacvičili. Bola to ich najkrajšia skladba.

Majster sklár si obliekol koženú zásteru, zobral do rúk svoju najmilovanejšiu sklársku píšťalu a pristúpil k vaničke s roztavenou sklovinou. Chvíľku sa rozhodoval, potom na píšťalu nabral malé množstvo skloviny a prvý raz fúkol. Pomaly, nenáhľivo fúkal do píšťaly a jemne ňou krútil. Sklovina sa začala vydúvať. Majster sklár opäť jemne fúkol do píšťaly a žeravá guľa na jej konci začala rásť. „Teraz nesmiem prestať fúkať,“ pomyslel si starý sklár, a tak stále fúkal a krútil píšťalu. V plúcach ho začalo pichať. „Tie ešte čosi vydržia, ale o oči sa bojím,“ rozmýšľal majster. A naozaj. Čím väčšmi žeravá guľa na konci píšťaly rástla, tým väčšmi slabli sklárove oči. Ale majster neprestával. Jemne fúkal a točil píšťalou a sklovina pomaly rástla. S rastúcou žeravou guľou však sklárov zrak slabol. „Ešte chvíľu vydržte,“ prosil v duchu svoje oči.

Ako ďalej fúkal do píšťaly, zrazu v rastúcej žeravej guli videl celý svoj život. No nie od detstva k starobe, ale naopak – od dneš-

ných dní do detských čias. Čím väčšmi rástla guľa, tým v obraze, ktorý v nej videl, bol mladší a mladší. Najskôr sa objavila jeho dielňa pred piatimi rokmi, neskôr tam bol obraz z čias jeho najväčšej slávy, keď mal ešte plno síl. Po chvíli ďalšieho fúkania a krútenia píšťalou videl, ako vyfúkol prvú vázu pre kráľa, potom ako vyfúkol vôbec prvý výrobok. Už dávno naň zabudol a teraz videl, že to bola nepodarená fláštička. Zrazu sa v žeravej guli videl ako sklársky tovariš, o chvíľu ako mladý sklársky učeň, ktorý vynáša nepodarky a zametá dielňu. Pri ďalšom fúknutí sa v guli objavil obraz chlapca, ktorého priviedol otec do učenia do sklárskej dielne.

Cvrlikajúce svrčky si všimli, že sa s majstrom sklárom niečo deje. Ešte nikdy ho nevideli takého zaujatého a s toľkou láskou krútiť sklársku píšťalu. Malinkí muzikanti začali hrať veľmi jemnú melódiu. Ich „cvrírřk, cvrírřk“ znelo ticho a citlivo, len aby nerušili majstra sklára v jeho diele. Všimli si, že sklárova tvár sa zmenila. Zjemnela, presvetlila sa, akoby sa začala meniť na tvár anjela. Len jeho oči začali slepnúť. V odlesku rastúcej žeravej gule bolo badať, že sklár stráca zrak. No on sám si to neuvedomoval. Nadalej fúkal do píšťaly, na ktorej konci pomaly rástla žeravá guľa. V nej teraz sám seba videl ako malé chlapča, čo sa naháňa s kamarátmi.

Majster sklár vedel, že vianočná guľa bude čoskoro hotová. A tiež vedel, že bude krásna, najkrajšia, akú kedy vyrobil. Už stačí len niekoľko ráz fúknúť a hotovo. Práve sa chystal fúknúť do píšťaly posledný raz. Guľu na jej konci už takmer nevidel, zato v jej žiari zrazu videl krásne očká malého chlapčeka. „Ved’ to som ja ako malé dieťaťko,“ pomyslel si majster sklár. Očká sa zväčšovali a s posledným fúknutím do píšťaly sa nádherne usmiali. A zrazu sklára pohltila tma.

„Ja nevidím! Som slepý!“ vykrikol majster sklár.

Vedel, že vianočná guľa je hotová, ale ju nevidel. A zmizli aj obrazy z jeho života. Posledné, čo videl, bola žeravá guľa a v nej

rozosmiate detské oči. Vedel, že vianočná guľa je posledné, čo vo svojom živote urobil.

„Och, majster, vianočná guľa!“ skríkli svrčky.

Majster sklár sa rýchlo spamätal. Nechcel, aby jeho posledné dielo vyšlo navnivoč.

„Máte pravdu, muzikanti moji, treba ju riadne dokončiť.“

Po pamäti odrezal guľu od píš'aly a dal ju vychladiť.

Prišli Vianoce. Majster sklár sa po večeri vybral na polnočnú omšu. Išiel skôr, pretože poslepiacky sa kráča pomaly. Do kostola prišiel prvý, sadol si do lavice. O chvíľu prichádzali ľudia z mesta i okolia. Prišli aj bohatí mešťanostovia a napokon kráľ. Keď sa o polnoci ozvali zvony a kostolník rozsvietil vianočný stromček, celý kostol zhíkol. Tesne nad jasličkami visela nádherná guľa.

„Tá je krásna,“ hovorili ľudia. „Takú veru nemá ani sám pán kráľ.“

Aj kráľ a očarila vianočná guľa. Musel uznať, že toľkú krásu ešte nevidel. Prekvapilo ho však, že vôbec nezatúžil vlastniť ju. Videl, že najkrajšia bude v kostole nad jasličkami.

Nikto nevedel odtrhnúť oči od vianočnej gule. Až po chvíli si užasnutí ľudia začali hovoriť:

„Veď z tej gule sa na nás usmievajú detské oči! Akoby to boli oči narodeného Ježiška.“

A keď sa zrazu od jasličiek ozvalo prekrásne cvrlikanie, majster sklár, hoci aj slepý, vedel, že sa mu podarilo vyfúknuť najkrajšiu vianočnú guľu.

Zvieratká

**Sú krásne, milé. Dané od Boha.
A ony dobre vedia o tom.
Diet'at'u boli prvá obloha
a boli jeho živým plotom.**

**Vedeli, že ho teplo nasýti,
dýchali naňho z celej sily.
Tichučko žujúc trávnu z pažítí,
Bohu sa prvé poklonili.**

**Preto k nim osud nie je nevl'údny:
poslúžiť značí slúžiť Bohu.
Po celý život idú pred ľuďmi,
aj s nami do Božieho stohu.**

Jedlička

Nevedno či viete, že aj stromy majú svoje sny. Niektoré snívajú o tom, aby na ich konároch sedelo čo najviac vtákov či boli domovom mnohých hniezd, iné by sa rady na konci svojho života premenili na krásne vyrezávaný nábytok. V lese neďaleko malej dedinky jedlička snívala o tom, že ju raz budú všetci obdivovať. Niet sa čo čudovať, pretože to bola naozaj veľmi pekná jedlička. Krásna zelená, štíhla, s pravidelnými konármi – skrátka, radosť na ňu pozrieť! Každý rok vždy o niečo podrástla, takže o niekoľko rokov to bol jeden z najväčších stromov v celom lese. Z jedličky sa stala jedľa.

„Joj, ale si krásna,“ zašepkal jedličke do konárov vietor.
„Široko-d’aleko som taký krásny strom nevidel.“

Jedličke veru viac nebolo treba. Všetkým stromom naokolo hovorila:

„Vidíte, aj vietor ma obdivuje! Len počkajte, raz ma budú obdivovať všetci, celý svet! A verte mi, nebude to dlho trvať. Stojím na výbornom mieste, mám veľa slnka i vlhky, takže sa čoskoro stanem nielen najkrajším stromom v lese, ale aj najvyšším.“

Jedľa bola šťastná, keď si na jej konáre sadali vtáci. Pripisovala to tomu, že je najkrajší strom v lese a nedávno sa stala aj najvyšší. Zo svojej výšky si ani nevšimla, že vtáky si sadajú aj na iné stromy. Myslela si, že len jej konáre sú plné vtákov. Rada im ich ponúkala. Ďaťľa však vždy upozorňovala, aby do nej klopkal jemne, pretože by ju mohol poraniť, či nebodaj zošpatiť.

Vedľa vysokánskej jedle vyrastala ďalšia jedlička, ale s tou krásnou sa nedala porovnať. Bola omnoho menšia, akási rozstrapená, dokonca bola aj tak trochu pokrivená. Vysoká jedľa si ju kvôli tomu neraz aj doberala.

„Jedlička-sestrička,“ vysvetľovala krivá jedľa, „som mladšia ako ty, a tak sa všakovako krútim, len aby ty si mala viac slneč-

ných lúčov a mohla rásť do krásy. Mne moja krivosť neprekáža.“

„Dobre robíš, krivul’a,“ šťastne sa usmievala vysoká jedl’a, „pretože som najvyšší a najkrajší strom v lese a potrebujem veľa priestoru, aby som vynikla ešte väčšmi. Vieš, raz ma budú všetci obdivovať, tak sa aj ty usiluj, aby som bola vždy krásna.“

„Neboj sa, rada ti pomôžem. Ved’ aj ja som šťastná, že môžem mať vedľa seba takú krásnu jedličku ako si ty,“ povedala krivá jedl’a.

A tak sa krivá jedl’a nad’alej všakovako krútila, dokonca začala rásť omnoho pomalšie, len aby jej vysokánska a krásna suseda vynikala. A tá len rástla do výšky a do krásy. Dokonca sa stala známa po celom okolí. Podľa nej sa orientovali nielen vtáky, ale aj ľudia. Hovorievali „to je tam, kde stojí tá krásna vysoká jedl’a,“ alebo „to je napravo od tej vysokánskej jedle“.

„Vidíš, krivul’a,“ chválila sa z výšav vysoká jedl’a, „začína sa naplňať môj sen – všetci ma začínajú obdivovať! Preto som na tomto svete.“

Krivá jedl’a neodpovedala, len mlčky ľahko prikývla. Najvyššej krásavici v lese to nedalo.

„Krivul’ka moja, aj ty máš nejaký sen?“ podpichovačne vyzvedala.

„Ja... ja...ja... Ani neviem,“ jachtala krivá jedl’a.

„No, len sa nehanbi, prezrad’, o čom snívajú krivule,“ provokovala vysoká jedl’a.

„Ja... no... chcela by som všetkým prinášať radosť,“ povedala napokon tichučko krivá jedl’a.

„Prinášať radosť?! Taká krivá? Hihhi...“ zasmiala sa vysoká jedl’a a dodala: „Dajsamisvete, a to je už čo za sen?! To predsa nie je nič vznešené.“

Krivá jedl’a najskôr chcela aj niečo povedať, ale potom si to rozmyslela. „Asi bude lepšie mlčať,“ pomyslela si.

Blížili sa Vianoce. Dni sa skrátili, noci boli dlhé. Všade napadol sneh a v lese sa rozhostilo krásne ticho. Vysoká jedl’a sa oddala

svojmu najobľúbenejšiemu každoročnému snívaniu – predstavovala si, že je ten najkrajší vianočný stromček. Videla sa v nádhernom lesku tisícov sviečok, rôznofarebných gúl, všakovakých salóniek, medovníkov a pestrofarebných reťazí. A na jej vrchole bude svietiť krásna zlatá hviezda... Och, to by bola nádhera! Priam videla, ako sú všetci unesení z toľkej krásy a hovoria: „Pozrite sa, to je nádherný vianočný strom! Vari aj najkrajší na celom svete.“

Len občas prerušila svoje snívanie, aby sa rozhliadla, či už nejdú chlapi z blízkej dediny vyberať a vytínať vianočné stromčeky. Napokon sa niekoľko dní pred Vianocami objavili v lese chlapi so sekerami a pilami. Ba čo viac – namierili si to priamo k vysokánkovej jedli. Tá ani nedýchala! „Vari sa mi už ide splniť môj sen!“ pomyslela si celá natešená.

„Tento rok bude v kostole hlavný vianočný strom táto krásna vysoká jedľa,“ ukázal na strom jeden z chlapov.

„Oj, a ako sa tam bude vynímať,“ dodal druhý.

Vysoká jedľa vo svojom šťastí ani necítila bolesť, keď sa do nej zarezala píla a zaťala sekera. Keď ju chlapi niesli do dediny, len konáríkmi mávala svojim družkám.

„Ide sa mi naplniť môj sen – všetci ma budú obdivovať ako najkrajší vianočný stromček,“ zavolala stromom na rozlúčku.

Prešťastnú jedľu priniesli do kostola. Chlapi sa ju pokúsili postaviť, ale beda! Jedľa bola vyššia ako kostol.

„Musíme ju skrátiť,“ povedal jeden z chlapov a hneď sa dal do pílenia. Až na piaty raz sa im podarilo skrátiť jedľu tak, aby sa vmestila do kostola.

„No a čo je na tejto jedličke také výnimočné?“ pýtali sa ženičky, keď prišli do kostola pripraviť vianočný stromček. „Však je to úplne obyčajná jedlička, akých je v lese plno.“

A naozaj – stálym skracovaním sa z najvyššej jedle stal obyčajný, ničím výnimočný strom.

„Nože sa ešte choďte pozrieť do lesa po nejaký pekný a zaujímavý strom.“

mavý stromček a tento vyhod'te a popí'te na kúrenie," vyzvali ženičky chlapov.

„Ja viem o takom jednom," spomenul si zrazu najstarší z chlapov. „Pre výšku tejto obyčajnej jedle sme si ho veru ani poriadne nevšimli.“

Chlapi sa vrátili späť do lesa. Prišli ku krivej jedli, píli a sekery si položili na peň, čo zostal po vysokej jedli.

„Pozrite," povedal najstarší z chlapov, „hoci je krivá, nie je práve tým zaujímavá a krásna?“

Všetci mu dali za pravdu. Netrvalo dlho a krivá jedľa už stála v kostole. Ani ju nebolo načim skracovať. Ženičky ju vyzdobili všakovakými farebnými vecičkami, jabĺčkami, gul'ami, reťazami a na vrch jej ako korunu dali krásnu zlatú hviezdu.

Sneh vŕzgal pod nohami, keď išli v noci dedinčania na polnočnú omšu. V kostole bolo prítmие, len niekoľko lampičiek svietilo popri laviciach. A keď ľudia začali spievať Narodil sa Kristus Pán, zhasli všetky svetlá, len vpredu pri oltári sa rozsvietili jasličky s malým Ježiškom a vzápätí nad nimi sa rozžiaril vianočný stromček.

„Oooooch! To je krása!" ozvalo sa v kostole. „Aký krásny vianočný stromček! Taký krásny sme ešte nemali.“

„To preto," vysvetľovala najstaršia ženička, „lebo je ako ľudský život: občas sa krúti, ale vždy ide k výšinám. A keď sa okrášli peknými a dobrými skutkami, všetkým robí radosť.“

Keď krivá jedlička počula tieto slová, od šťastia sklopila skromne konáriky. Splnil sa jej sen!

A vysoká krásna jedľa? Tú popíľili, rozkálali a zanesli najchudobnejším v dedine, aby mali cez Vianoce teplo. Sen sa jej síce nesplnil, ale priniesla aspoň radosť najnúdznejším.

Pastieri

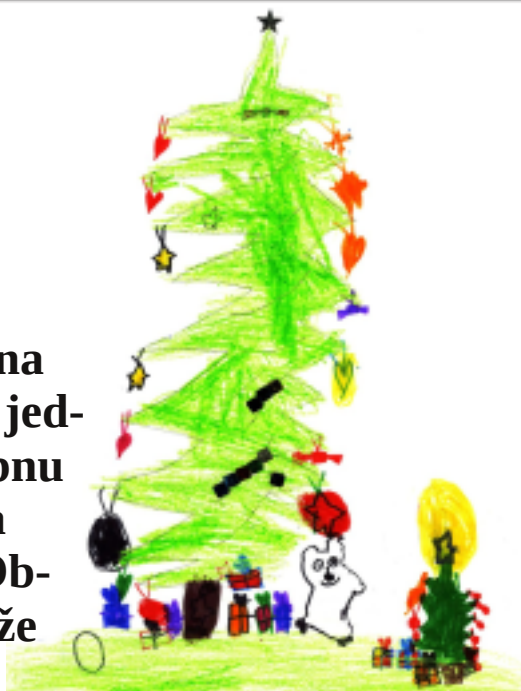
**Mĺkvi bratia pasúcich sa zvierat,
prežívajú spolu údely.
Jeden trpí, obom srdce zviera,
napokon ich len smrť rozdelí.**

**Po zvieratách oni prišli práve
pokloniť sa Bohu v maštali.
Zviera – pastier, bratia k Božej sláve,
pred kolískou svorne postáli.**

**Dejiny len panovníkov súdia
a tých, ktorí robia zákony.
Zabúdajú – jednoduchí ľudia
prvί vzdali Bohu poklony.**

Vianočná sviečka

V maličkom obchode, kde sa dali kúpiť všelijaké drobnosti od výmyslu sveta, sa na vrchnej polici krčila vianočná sviečka. V jednom roku si obchodník objednal celú debnu vianočných sviečok, ktoré išli výborne na odbyt. Predali sa všetky, okrem jednej. Obchodníkovi ju bolo ľúto vyhodit', no keďže si o rok objednal nové vianočné sviečky, dal ju na vyššiu policu. Ľudia si však radšej kupovali nové sviečky, a tak sa o rok ocitla vianočná sviečka opäť na vyššej polici, o ďalší na ešte vyššej, až napokon skončila na najvrchnejšom regáli.

Keď priviezli sviečku do obchodu, bola to štíhla krásavica s krásnym vianočným zdobením. Ako však roky ležala na policiach, prach vnikol až do jej vosku, ozdoby zosiveli, dokonca sa na dvoch miestach zlomila. Obchodník už dávno znížil jej cenu, ale nenašiel sa nikto, kto by bol ochotný dať za ňu aj tých pár grošov. No sviečka nestrácala nádej; verila, že si ju raz niekto kúpi. Vždy, keď pri otvorení dverí zazvonil malý zvonček, vyklonila knôtik nad policu a trochu sa pomrvila, len aby si ju zákazníci všimli. Tí sa však na horné regály takmer ani nepozreli. Raz si ju chcel kúpiť miestny pekár, ale jeho žena ho zahriakla:

„Čo si rozum potratil?! Nevidíš, že je celá špinavá a dolámaná? Nebudem podaromnici peniaze míňať na takú špatu!“

Sviečka zosmutnela a radšej sa utiahla hlbšie do police. Starý zaprášený mlynček, ktorého si tiež nikto nechcel kúpiť, ju utešoval:

„Nebud' smutná, čochvíľa príde Vianoce, uvidíš, že si ťa niekto kúpi.“

„Kto by ma chcel takúto zaprášenú a dolámanú?“ vzlykala sviečka.

„Neboj sa, príde tvoj čas a budeš svietiť na vianočnom stole,“ pridala sa k starému mlynčeku stolová lampa s popraskaným záždeným tienidlom.

Opäť sa blížili Vianoce. Obchodníkovi prišla zásielka najnovších vianočných sviečok. Poukladal ich na policu s novinkami, staršie veci presunul na vyššie police. Keďže starú sviečku už nebolo možné presunúť na vyšší regál, obchodník k nej natlačil čo najviac vecí. Už to veru vyzeralo, že sviečka stráví ďalšie Vianoce na najvyššej polici. Deň pred Štedrým dňom, keď už obchodník zhasínal svetlo a chcel zavrieť a odísť domov, zrazu zazvonil zvonček nad dverami. Veci na policiach spozorneli. „Kto to prišiel na poslednú chvíľu?“ pýtali sa v nádeji, že možno jednu z nich si neskorý návštevník kúpi. Keď ho však zbadali, sklamane sa zasa usadili na policiach. Do obchodu totiž vošiel chudobný kamenár Jakub.

„Vinšujem vám požehnané vianočné sviatky,“ poprial kamenár Jakub obchodníkovi.

„Aj tebe, Jakub a tvojej širokej rodine,“ poďakoval sa obchodník. „Čože ťa ku mne privádza?“

„Prišiel som poprosiť, či by si odo mňa nekúpil túto sošku. Sám som ju vykresal,“ požiadal Jakub obchodníka a podal mu sošku kamenného Ježiška v jasličkách.

„Je to naozaj pekný kúsok,“ znalecky ohodnotil obchodník sošku.

„Na Vianoce sme mávali tohto Ježiška na stole, bol stredobodom celej rodiny,“ vysvetľoval Jakub. „Tento rok však nebol dobrý, mal som málo objednávok. Potrebujem nasýtiť päť detí a ženu, takže každá koruna je dobrá.“

Obchodník potiažkal kamennú sošku v rukách, potom otvoril pokladňu a vyráтал kamenárovi do zrobenej dlane desať veľkých strieborných mincí. Rozradostený Jakub mu poďakoval a chystal sa odísť.

„Nože, počkaj chvíľu,“ vyzval kamenára obchodník a vyštveral sa po schodíkoch k najvyššiemu regálu. „Doteraz ste mali na vianočnom stole sošku Ježiška. Nemôžete však byť cez Vianoce bez Ježiška.“

Po týchto slovách zobral z najvyššej police starú zaprášenú vianočnú sviečku. Tej sa priam zastavil dych. „Takže predsa budem niekomu svietiť?“ pomyslela si celá šťastná. Už len ako v snách počula obchodníkov slová:

„Jakub, tieto Vianoce budete mať uprostred stola namiesto sošky svetlo. Plamienok tejto sviečky bude predstavovať svetlo, ktoré kedysi zažiarilo v betlehemskej maštálke. Sviečka je síce stará a asi dlho nevydrží, ale aspoň cez Štedrý večer a Božie narodenie vám bude svietiť.“

„Oj, budem vám svietiť, Jakub, veruže budem! A ako!“ v duchu sa dušovala prešťastná sviečka.

Kamenár Jakub si s dojatím zobral starú vianočnú sviečku a ponáhlal sa domov. Na druhý deň, na Štedrý večer, keď sa celá kamenárova rodina zišla okolo vianočného stola, Jakub postavil na sviatočne prestretý stôl sviečku a chystal sa ju zapáliť. „Och, musím sa sústrediť, aby sa knôtik hneď zapálil,“ pomyslela si ustarostená sviečka. A hoci bol knôtik už starý a plný prachu, keď sa ho dotkla zápalka, okamžite zahorel plameňom. Nebol to síce vysoký plameň, ale vďaka veku a prachu nebol len žltó-oranžový, ale sem-tam v ňom zasvietila modrá, zelená, fialová či červená iskrička. Niekedy dokonca zabľčali v plameni všetky farby naraz. Plamienok sviečky rôznofarebne sfarboval steny izby a keď zahorel všetkými farbami, na stenách sa objavovala dúha.

„To je nádherný plamienok!“ kričali rozradostené kamenárove deti. Natešená sviečka sa od šťastia celá zapýrila a úplne sa sústredila len na vydávanie čo najkrajšieho plamienka.

„Ocko, nechaj horieť sviečku aj cez noc, bude sa nám krásne zaspávať,“ prosili deti kamenára Jakuba.

Jakub sa bál, že sviečka do rána vyhorí, ale keď videl nadšenie detí, privolil. A tak mali kamenárove deti v tú presvätú noc tie najfarebnejšie a najsladšie sny. Všetkým sa snívало o nádhernom dieťatku, ktoré ležalo v maštálke. Usmievalo sa a z roztiahnutých rúčok a srdiečka vychádzalo nádherné svetlo, ktoré akoby Jaku-

bove deti hladkalo po hlávkach.

Ráno, keď sa všetci zobudili, rýchlo bežali k stolu. Sviečka stále horela! Ba čo viac – ubudol z nej len malý kúsok! Keď to Jakub videl, rozhodol sa, že sviečku nechá horieť až kým sama nezhasne. Len sa bál, že to bude čoskoro, pretože keď plameň dohorí k miestam, kde bola sviečka zlomená, zhasne. Aj sviečka si uvedomovala toto nebezpečenstvo. „Keď majú všetci zo mňa radosť, nesmiem dohorieť len dopoly,“ rozhodla sa sviečka. A tak sa začala všelijako nakrúcať, aby stekajúci vosk zalepil zlomené miesta. Občas priam tancovala, skrúcala sa na všetky strany, až kým sa jej nepodarilo zlepiť zlomené miesta.

„Ocko, pozri sa ako sa sviečka začína kriviť,“ volali deti.

„Nie je dôležité, ako sviečka vyzerá, ale aké dáva svetlo. A to je stále rovnako krásne ako na začiatku,“ povedal Jakub.

Keď počula sviečka tieto slová, vrhla všetky sily na vydávanie toho najkrajšieho plamienka. Hoci každý deň sa sviečka krútila, krivila a zmenšovala čoraz väčšmi, stále svietila tým najkrajším a najrôznofarebnejším svetlom. A každú vianočnú noc mali kamenárove deti farebné a sladké sny o dieťatku v betlehemskej maštaľke.

Takto to išlo celé vianočné sviatky. Každý deň bola sviečka vykrivenejšia a o kúsok menšia. Na deň Troch kráľov bola na stole už len kôпка vosku s horiacim knôtikom uprostred. Celá kamenárova rodina stála okolo stola a pozerala sa na sviečku.

„Dnes asi dohorí a umrie“ plačlivo povedal najstarší Jakubov syn.

„Nebud' smutný,“ utešoval ich Jakub. „Vďaka tejto jedinej sviečke sme mali po celé vianočné sviatky svetlo. Len vďaka nej sa vám snívali tie nádherné sny o svetle. Teraz je to svetlo vo vás a nikto vám ho už nezoberie. Iba vy ho môžete zhasnúť. Ale keď tak urobíte, nebudete môcť naplniť svoje poslanie.“

Aj sviečka si uvedomovala, že sa čoskoro skončí jej poslanie. Nebola však smutná. Vedela, že nič netrvá večne a že najdôležitejšie je využiť život na naplnenie poslania. A to svoje naplnila vrchovatou mierou. Bola šťastná.

O polnoci sviečka posledný raz zablikala a zhasla. Na stole po nej zostali len kvapky vosku.

Anjel a pastieri

**Pastierov na horách
odrazu premkol strach.
Keď polnoc udrela,
zbadali anjela.**

**„Nesiem vám novinu,
že v túto hodinu
Betlehem slávny je:
Panna tam povije
v maštali na slame,
Dieťa, čo čakáme –
bude to Mesiáš.“**

Pastierik, čo mu dáš?

Živý betlehem

Na konci údolia, priamo pod vysokými štítmi, ležala malá dedinka. Ned'aleko od nej, na krásnej lúke s výhľadom na končiare, stál kaštieľ, v ktorom býval bohatý gróf so svojou rodinou. Patrili mu všetky lúky a lesy v okolí dedinky. Dedinčania boli zväčša pastieri a drevorubači. Všetci hrdlačili na grófovo bohatstvo, ale on im za ich ťažkú prácu platil veľmi skúpo. O čo však menej platil, o to radšej rátal peniaze vo svojich mešcoch.

Raz, keď sa blížili Vianoce, dedinčania si povedali: „Sme síce biedni, ale tento rok si pripravíme naozaj krásne Vianoce. Naša chudoba nie je na prekážku osláv narodenia Pána Ježiša. Ved' aj on sa narodil chudobný a v obyčajnej maštali.“

Po dlhej úvahe sa rozhodli, že si pripravia skutočný, živý betlehem. Chudobný drevorubač Ján poskytol svoju maštal'.

„Je prázdna, nemám nijaké zvieratko, čo by som v nej choval,“ povedal trochu smutne. Rýchlo však bežal domov, aby maštal' pozametal a poupratoval. Uhliar Ondrej priviedol do maštale kravu, pastieri Mišo a Filip ovce, niektoré gazdinky husi a sliepky, ktosi priviedol psíka, niekto dokonca aj malú mačičku. Stolár Matej zhlobil jasličky a vystlal ich slamou. Všetci sa dohodli, že najchudobnejší spomedzi nich budú predstavovať svätého Jozefa a Panu Máriu. Pán učiteľ dovolil, aby ako Ježiška uložili do jasiel' jeho malého synčeka. Chlapci a dievčatá mali byť anjelici. Všetko už mali pripravené a tešili sa na polnoc. Vtom si zrazu pastier Filip na niečo spomenul:

„Však my sme úplne zabudli na somárika!“

Naozaj! Ved' svätý Jozef a Panna Mária prišli do Betlehema na somáríkovi. Ale kde ho vziať?

„Skúsme popýtať pána grófa,“ navrhol ktosi.

„Nepožičia nám ho, ved' je to starý lakomec,“ namietali starší dedinčania, ktorí už mali s grófom svoje skúsenosti.

„Skúsme, oprobujme, za opýtanie predsa nič nedáme,“ navrhovali tí smelší.

A tak sa aj rozhodli. Vybrali spomedzi seba najsmelšieho a ten sa vydal za grófom do kaštieľa.

„A čože ty ku mne prichádzaš na Štedrý večer?“ privítal gróf dedinčana.

„Prišiel som vás poprosiť o požičanie somárika, pretože si pripravujeme živý betlehem.“

„Živý betlehem sa chudobe zachcelo? A len somár vám chýba? Ha-ha-ha, však si vyberte niekoho spomedzi vás,“ vysmieval sa gróf.

Dedinčan už chcel odísť naprázdno, keď sa vtom ozvala grófova dcéra:

„Papá, však im ho požičaj. Keď sa pohráme s darčekom, môžeme sa ísť na to divadlo pozrieť.“

„Máš pravdu, dcéra moja, aspoň budeme mať veselé Vianoce,“ usmial sa gróf a poslal sluhu po somára. Dedinčan poďakoval a čo najrýchlejšie sa vydal aj so somárom do dediny.

Blížila sa polnoc. Zrazu sa v maštali drevorubača Jána rozsvietil lampášik predstavujúci betlehemskú hviezdu. Chlapec oblečený za anjelika povedal:

„Narodil sa Kristus Pán, radujme sa!“

Vtom sa zažali všetky lampáše. Vo svetle, uprostred maštale, stáli jasličky s dieťaťom, vedľa nich Jozef a Mária. Všetci, anjeli i pastieri, sa s dojatím pozerali na dieťaťko v jasliach. Ešte aj krava a ovce ho so záujmom sledovali. Psík si ľahol k jeho nohám a jemne mu olizoval nôžky. Mačiatko sa schúlilo vedľa dieťaťka a ticho priadlo. Zdalo sa, že ešte aj svetlo z lampášov svieti len na jasličky.

Všetci boli zaujatí krásou a tajomstvom Vianoc. Všetci – okrem grófovho somára. Ten v rohu maštale, chrptom k jasliam, pchal hlavu do válova so senom a napchával sa. Spokojné „iá-iá“ hovorilo o tom, čo je pre somára najdôležitejšie.

Koleda

Ježiško maličký,
od vekov čakaný,
domček máš jasličky,
postieľku zo slamy.

Chcem ti dať malý dar,
hoci som neveľký,
prinesiem pred oltár
perinku z postieľky.

Lež v teplej posteli,
nesmieš nám ochorieť!
Keď budeš dospelý
vykúpiš celý svet,
premôžeš každý klam,
posvätiš srdiečko.

... ešte ti posielam
aj božtek na viečko.

Vianočná zvada

Práve sa v neďalekom kostole začala polnočná omša, keď sa v izbe jedného domu vianočný stromček trochu povytiahol, aby vyzeral ešte vyšší ako v skutočnosti, odkašľal si a povedal:

„Vážení, myslím, že tento rok bol vydarený Štedrý večer. Nechcem sa chváliť, ale hlavným hrdinom večera som bol ja.“

V izbe zavládlo hrobové ticho.

„Ako to myslíš?“ opýtali sa po chvíli spod stromčeka trochu urazené darčeky.

„Ako som povedal,“ usmial sa sebavedome vianočný stromček. „Vari ste si nevšimli, že prvý pohľad domácich bol na mňa? To znamená, že som najdôležitejší.“

„Počkaj, počkaj,“ ozvali sa zo stromčeka vianočné ozdoby. „To nemyslíš vážne! Ved’ bez nás by si bol len obyčajný zelený strom, aj to trochu krivý. My sme ti dodali lesk, naše svetlo sa odrážalo vo všetkých očiach.“

„Ha-ha-ha,“ zasmial sa vianočný stromček. „Ale kde by ste sa leskli a svietili, keby vás nezavesili na moje konáre?“

Na to ozdoby nevedeli odpovedať. Na pomoc im prišli darčeky:

„Iste, prvý pohľad patrilo tebe a ozdobám, ale pri kom deti najväčšmi kričali od radosti, há?“

To bola nepopierateľná pravda. Deti výskali a tešili sa z toľkých krásnych darčiekov ako nikdy predtým.

„Takže, páni a dámy, my sme boli najdôležitejšie, bez nás by neboli poriadne Vianoce,“ víťazoslávne sa uškierali darčeky.

„Možno máte pravdu,“ ozvala sa nesmelé z krásneho podnosu vianočná ryba. „Priatelia, ale musíte si uvedomiť, že Vianoce bez do zlatista opečenej ryby by ani neboli sviatkom. Takže ja som...“

V kriku, čo sa strhol, zanikla rybčina chvála na seba samú. Stromček, ozdoby i darčeky boli z toľkej trúfalosti akejsi ryby, hoci aj na prekrásnom podnose, celé bez seba.

„Ryba?!“ kričali jeden cez druhého. „Obyčajná ryba a nárokuje si vedúce postavenie?! Toto svet nevidel!“

Zvadu prerušil štrngot pohárov s nápojmi:

„Priatelia! Priatelia, utíšte sa!“ Keď nastalo aké-také ticho, pokračovali: „Zbytočne sa hádate. Už ste videli nejakú slávnosť bez nápojov v krásnych pohároch?“

„To chcete povedať, že vy ste boli dnes večer najdôležitejšie?“ opýtali sa prekvapené darčeky.

„Áno,“ odpovedali skromne poháre s nápojmi.

„Hapčí, my odpadneme,“ povedali výsmešne darčeky a viac už im poháre s nápojmi nestáli ani len za pohľad. Stromček s ozdobami iba pohrdavo zamávali konármi nad toľkou domýšľavosťou.

„Ak je tu niekto hrdina večera, sme to my,“ ozvali sa nespoko, ale hrdo zákusky. „Už dva týždne pred Vianocami sme rozvonievali po celom dome. A všimli ste si, ako nás deti s chuťou jedli? To ty, rybka, o sebe rozhodne nemôžeš povedať...“

Zákusky chceli ešte niečo dodať, ale strhla sa taká hádka, že nikto nepočul vlastné slová. Každý vykrikoval, že len on je na Vianociach najdôležitejší. Možno by sa aj pobili, ale práve zaštrngotal kľúčik v dverách – domáci sa vracali z polnočnej omše. Izba sa opäť ponorila do ticha.

Do izby prvé vkročilo dievčatko. Kľaklo si k betlehemu a modlilo sa:

„Drahý Ježiško! Ďakujem ti za krásne darčeky, ktoré mi urobili radosť. Ďakujem ti aj za stromček s prekrásnymi ozdobami, aj za dobrú rybku, sladučké zákusky a úžasné malinovky. Ale najväčšmi ti ďakujem za teba, lebo keby si ty nebol, neboli by nijaké Vianoce.“

Potom sa dievčatko na chvíľu zamyslelo, sklonilo hlavku k jasličkám a pobožkalo Ježiška.

Už sa chcelo postaviť, keď si ešte na niečo spomenulo.

„A daj, nech sú Vianoce čo najčastejšie,“ dodalo.

Ovečky

Hore stráňou, dole stráňou
ovečky sa pasú.
Jedna vpredu, všetky za ňou,
pozri na tú krásu!

Po celý rok denne spolu,
oživujú stráne.
Na Vianoce zídu dolu
pastierove sane.

Nesú k jasliam pozdrav z grúňov
pre nebeské Diet'a.
Zakryjú ho ovčou huňou,
hviezdy na to svietia.

Maštal'ka je zrazu plná
kučeravej krásy.
Ježiška už hreje vlna,
prstík do úst dá si.

Básnikove Vianoce

V uzučkej ulici, kde sa náprotivné strechy domov takmer dotýkali, v malej podkrovnej izbičke žil básnik. Bol chudobný, pretože málokto si kúpil jeho básne, hoci boli veľmi pekné. Ľudia radšej čítali bankové správy a klebety o druhých.

Básnik sa však nevzdával. Veril, že sa raz jeho verše zapáčia mnohým ľuďom. „Potom sa im bude ľahšie a krajšie žiť,“ hovorieval. A tak každý deň napísal jednu básničku. Keď sa mu z času na čas podarilo nejakú predat', rozmýšľal, či si za tých pár šestákov kúpi syr, alebo kúsok salámy. Takmer vždy si však kúpil len pecen chleba, zvyšok peňazí radšej minul v kníhkupectve na rohu starodávneho námestia.

„V knihách je ukrytý veľký poklad,“ vravieval kníhkupcovi.

Ľudia sa z neho smiali, ale to len preto, lebo ich zaujímali iba klebety a podobné nepodstatné veci. Básnik si však z posmechu nič nerobil. Ani zo svojej chudoby.

„Dôležité je, aby srdce nebolo chudobné,“ povedal vždy posmievačom a trochu neskromne dodal: „Ako som napísal v jednej básni.“

Najviac básní predal v období Vianoc.

„Cez Vianoce sú všetci nežnejší, a tak sa im poézia stáva bližšia,“ vysvetľoval.

Prirodzene, že za získané peniaze si doprial aj viac jedla, no najmä si kúpil viac kníh.

„Prišli ste si po poklad?“ s úsmevom privítal kníhkupec básnika.

„Veru, veru, v knihách je ukrytý veľký poklad, no Vianoce sú plné najväčších pokladov,“ tajomne odpovedal básnik a hneď sa dal do listovania najnovších kníh.

Básnikove slová začul chlapec, ktorý kníhkupcovi pomáhal v obchode. Zametal obchod, chodil na nákupy, a to všetko len za stravu a občas aj za pár zaúch. „Fíha, tento básnik musí byť bohatý, keď si domov stále nosí akési poklady,“ pomyslel si chlapec. „Pre-

čo by som tu mal stále ťažko drieť? Kým si vyberie nejakú knihu, zabehnem k nemu domov a trošku mu zoberiem z toho pokladu. Taký boháč si určite nič nevšimne, ak mu z pokladu ubudne.“

Chlapec využil chvíľku, keď sa kníhkupec venoval básnikovi a rýchlo sa vytratil z obchodu. Celou cestou do básnikovej izbičky si predstavoval, ako si užije ukradnutý poklad.

„Urobím si krásne Vianoce. Kúpim si turecký med, cukríky, červenú a žltú limonádu a tie úžasné párky v konzerve. Určite mi zostane aj na útek od toho lakomého kníhkupca. S takým bohatstvom bude zo mňa vážený a uctievaný pán.“

Nedočkavo vbehol do básnikovho domu a ticho sa vkradol do jeho izbičky. Rýchlo sa po nej rozhlídal a rozmýšľal, kde je najlepšia skrýša pre poklad. „Ja by som ho skryl do skrine,“ uvažoval chlapec a rýchlo ju otvoril. Boli v nej len jedny šaty, nejaké košele, sveter a pár starých topánok. Chlapec zostal prekvapený.

„Žeby pod posteľou?“ dumal.

Ale tam okrem prachu a starých ponožiek nebolo nič. Pozrel sa na stôl i pod neho – a nič. Len písací stroj, hárba papierov a nejaké knižky. Rýchlo sa v tom poprehŕňal, ale pokladu nebolo.

„Počkat', počkat', som to ja zábudlivec! Ved' ten básnický boháč hovoril, že poklad je ukrytý v knihách,“ spomenul si chlapec a už sa vrhol k poličkám s množstvom kníh.

„Začnem od vrchnej police,“ povedal.

Vybral prvú knihu a prelistoval ju. Poklad nikde. Vybral druhú – nič. Tretiu, štvrtú, piatu... Listoval knihu za knihou, ale ani v jednej nenatrafil na poklad.

„Ved' hovoril, že by mal byť v knihách,“ mrmlal chlapec a dal sa do listovania kníh z ďalšej police. V zápale hľadania si nevšimol, že do izbičky vošiel básnik. Ticho pozoroval chlapca. Ten len listoval v knihách a mrmlal:

„Do ktorej skryl ten poklad?“

Básnik sa usmial a ticho zakašlal:

„Hm, hm... Hľadáš niečo, chlapče? Pomôžem ti?“

Chlapec sa na smrť preľakol.

„Ja... ja...,“ jachtal, ale rozumnú vetu zo seba nedostal.

„Nebodaj hľadáš poklad?“ spýtal sa ho básnik priamo.

Ustráchaný chlapec sa rozplakal. Báľ sa, že skončí vo väzení. Básnik si privinul chlapca na prsia. Keď sa trochu upokojil, povedal mu:

„Neboj sa, sadni si a ja ti ukážem poklad, ktorý hľadáš.“

Potom básnik otvoril knižku a začal z nej chlapcovi čítať príbeh z ďalekých krajín. Chlapec spočiatku počúval len na pol ucha, ale krásny príbeh plný neznámych vôní a dial'ok ho o chvíľu zaujal. Zrazu sa sám videl, ako na koni prechádza po ďalekej krajine, stretáva sa s neznámymi, no o to zaujímavejšími ľuďmi, plaví sa po moriach, lezie na vysoké končiare. Už sadla noc, keď dočítali knižku. Potom básnik chlapcovi začal čítať knihu básní o láske, добрote a odpúšťaní. Počas čítania sa chlapcova tvár úplne zmenila. Prežité napätie a strach povolili a tvár zrazu začala akoby žiariť. A básnik čítal báseň za básňou, knižku za knižkou. Chlapec počúval básne o kráse, o láske, o živote chudobných i bohatých, príbehy z neznámych krajín a svetov. Bolo mu tak krásne, ako nikdy doteraz, až sa rozplakal. Teraz to už však nebol plač zo strachu, ale plač, ktorý pramenil z krásy a dobra. Privrel oči a všetky tie krásne a tajomné veci, o ktorých čítal básnik, si predstavoval, až unavený z toľkých zážitkov zaspal. Básnik mu zotrel z líc slzy a prikryl ho dekou.

„A to som si myslel, že na Štedrý večer budem sám,“ povedal si sám pre seba básnik.

Pozrel sa na chlapca a videl, ako jeho tvár žiari šťastím, priam svieti nadpozemským svetlom. Svetlo uprostred Štedrého večera!

Ráno povedal chlapec básnikovi:

„Už viem, aký poklad si myslel. Poklad múdrosti, krásy a dobroty srdca. Je to aj poklad neznámych ďalekých krajín. Dáš mi ešte z toho pokladu?“

Básnik sa usmial a zavrtel hlavou:

„Dnes už nie. Ale dám ti moju najnovšiu knižku básní. Možno aj v nich nájdeš trochu z toho pokladu.“

Chlapec sa zaradoval. Bude mať svoju prvú, ozajstnú knižku! Rýchlo si ju schoval pod kabát a pobral sa domov.

Prešli roky. Básnik zostarel a zoslabol, už nevládal ani písať. Ľudia si to ani nevšimli, pretože ich ešte väčšmi zaujímali len klebety a bankové správy. V mestečku vlastne nikto básnika nepotreboval a len málokto ho poznal. „Bol som nepotrebný,“ rozmýšľal neraz.

Prišla zima. Básnik už iba ležal v posteli. Cítil, že toto budú jeho posledné Vianoce.

Na Štedrý večer zrazu dostal malý balíček. Trasúcimi rukami ho otvoril. V peknom a drahom papieri bola zabalená stará knižka. Básnik v nej spoznal svoju knižku, ktorú kedysi daroval malému pomocníkovi z kníhkupectva. Strany mala obchytané a ufúl'ané, bolo vidieť, že ju niekto často čítal. Básnik ju chcel prelistovať, keď tu z knižky vypadol lístoček. Založil si okuliare a čítal:

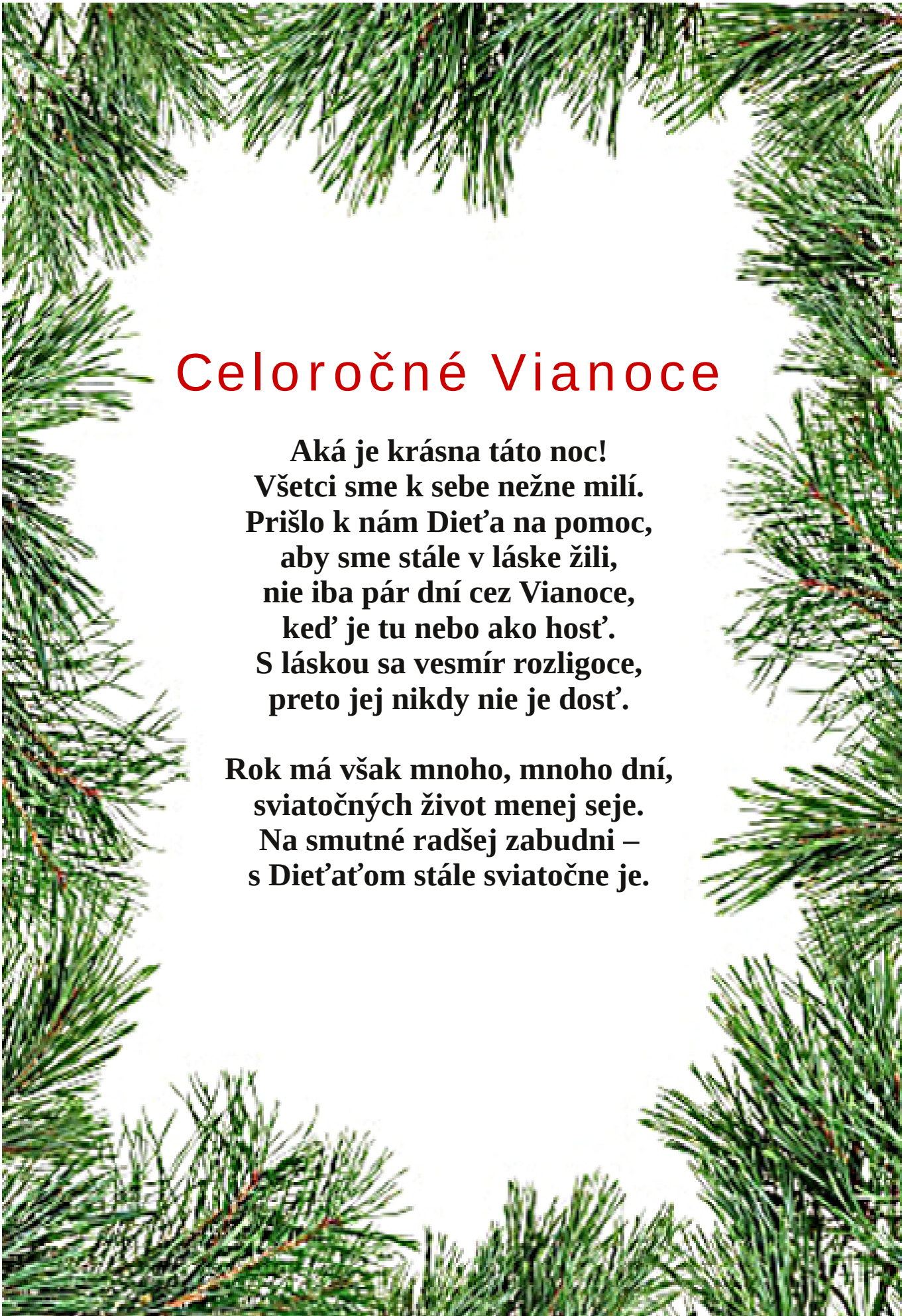
„Táto knižka mi pomohla objaviť najväčšie poklady sveta, po ktorých som ako malý chlapec túžil. Vďaka Vám a tejto knižke som sa stal slávnym básnikom. Ľudia si radi kupujú moje knižky a objavujú v nich poklady múdrosti, krásy a dobroty srdca. Tie poklady, ktoré ste mi kedysi ukázali vo Vašej izbičke a ktoré zo mňa neurobili zlodeja.“

Pod podpisom chlapca z kníhkupectva, dnes svetoznámeho básnika, bolo ešte pripísané:

„Môj syn už napísal prvú báseň.“

Básnik si sadol na posteľ a rozplakal sa. Ako kedysi dávno chlapec z kníhkupectva, plakal plačom, ktorý pramenil z krásy a dobra.

Celoročné Vianoce

**Aká je krásna táto noc!
Všetci sme k sebe nežne milí.
Prišlo k nám Dieťa na pomoc,
aby sme stále v láske žili,
nie iba pár dní cez Vianoce,
keď je tu nebo ako hosť.
S láskou sa vesmír rozligoce,
preto jej nikdy nie je dosť.**

**Rok má však mnoho, mnoho dní,
sviatočných život menej seje.
Na smutné radšej zabudni –
s Dieťaťom stále sviatočne je.**

Horár, čerti a betlehemci

Konča dediny, hneď pod lesom, stála horáreň. Horár bol starý mládenec, a tak sa celé dni, ba i noci, túlal po hore. Poznal každý chodníček, strom a všetky možné skrýše. Vedel, kde má ktoré zviera brloh, kedy a kadiaľ chodia zvieratá na lov či k studničke. O čo väčšmi však miloval horu a svoju prácu, o to väčšmi nemal rád ľudí. Ani tým najchudobnejším nedovolil zobrať si z lesa čo i len kúsok raždia.

„Nedám, iba predám! Ak nemáte peniaze, hoci aj zamrznite,“ vrčal na každého, kto ho prišiel poprosiť o otepku dreva na kúrenie.

A veľmi zlý býval v nedeľu. Keď ľudia išli do kostola, horár sa vybral do krčmy.

„Ha-ha-ha, idete si vymodliť nebo?“ vysmieval sa im. „Hlupáci, v pekle je lepšia spoločnosť! Je tam teplúčko, celý čas môžem s čertami hrať karty, zabávať sa, piť či kliat'. Tam ozaj nie je nuda!“

Takto to šlo už niekoľko rokov. Najhoršie to však bolo počas vianočných sviatkov. Vtedy horár presedel celé dni v krčme a pri víne rozprával len o tom, ako sa teší na peklo a ako sa nebojí čertov.

Jeden sviatočný deň počas Vianoc vypil horár priveľa vína. Už sa stmievalo, keď sa vybral domov. Snehu bolo neúrekom, kráčalo sa mu ťažko. Zrazu sa pošmykol, skrbáľal sa do priekopy a na chvíľu stratil vedomie. Keď sa prebral, videl okolo seba plno čertov.

„Vari ma máta?“ neveriaco si pretieral oči.

„Čoby ťa mátalo! Splnil sa ti sen – prišli sme si po teba, ha-ha-ha,“ zarehotalo sa horárovi do tváre staré mrzké čertisko. „Azda sa nás bojíš? Ved' si sa na nás tešil!“

Keď ostatní čerti videli horárov strach, tiež sa rozosmiali, až sa mi rožky triasli. Ale aký to bol smiech! Znel ako odporný piskot,

ktorý takmer trhal uši. Všetci boli ufúl'aní a smrdeli sírou. Jeden z nich si odpl'ul, ale namiesto sliny mu z úst vyletel plameň, ktorý sa na zemi premenil na hada a začal liezť po horárovi. O chvíľu po ňom liezlo tisíce hadov.

Iný čert mu podal pohár plný vriaceho olova:

„Chcel si s nami piť, tak si pripi na uvítanie, ha-ha-ha,“ vysmieval sa mu.

„Alebo si chceš zahrat?“ opýtal sa ďalší a vytiahol balíček kariet.

„A prečo nie?“ nabral trochu odvahy horár.

Lenže keď chytil karty do ruky, premenili sa na horúce železo a veľmi sa popálil. Čerti sa opäť začali rehotat' tým odporným smiechom.

„Dobre si hovoril, že je u nás veselo,“ vysmievali sa horárovi.

„A to je len začiatok. My sme ťa prišli len uvítať, ale počkaj, keď prídeš do najhorúcejšieho pekla! Chcel si teplo, budeš ho mať!“

„Nudit' sa nebudeš!“ s rehotom povedal starý čert. „Keďže si horár, môžeš sa u nás starať o lesy.“

Horár si pomyslel, že to nebude až tak zlé, keď sa opäť bude môcť prechádzať po lese.

„Jedno či na zemi, jedno či v pekle, les ako les,“ povedal.

„Ha-ha-ha, počuli ste?“ zadúšal sa od rehotu starý čert. „Vraj les ako les! Horárik môj, ten náš horí a ty ho budeš musieť hasiť! Sotva ho zahasíš dopoly, už opäť horí skraja. Neboj sa, bude ti ešte teplejšie, ako si chcel! A ak by ti, nebodaj, bola zima, pokojne si môžeš sadnúť do kotla s vriacou smolou.“

Čerti sa od rehotu váľali po zemi a išli sa zadusiť. Horárovi začalo svitať, že jeho predstavy o pekle boli poriadne falošné.

„Páni čerti, prosím o zmilovanie!“ začal modliť.

„Zmilovanie?!“ zručol starý čert. „Také slovo v pekle nepoznáme! A už dost! Ideme, Lucifer čaká!“

Chudák horár! Od strachu sa celý roztriasol, keď ho dvaja čerti schmatli za rukáv a začali ho ťahať k horiacej pekelnéj bráne, ktorá sa so strašným škripotom začala otvárať. Vtom starý čert

zastal a zdvihol ruku:

„Ticho! Počúvajte!“

Čerti stíchli. Na cestičke nad nimi ktosi spieval Plesajte všetci ľudia, už je narodený. Najsmelší čert sa vyštveral na okraj priekopy, vystrčil hlavu a rozhliadol sa. Po cestičke kráčali traja chlapci a niečo niesli v rukách. Práve radostne spievali:

„Zaspievajte, anjeli, pastieri, hrajte mu...“

Medzi čertami nastala panika. Všetci si zapchávali uši.

„To sa nedá počúvať!“ kričali jeden cez druhého. „Čo sa to deje?“

„Betlehemci!“ zasyčal čert z okraja priekopy. „A majú v rukách betlehem s Ježiškom!“

„Rýchlo ujdime,“ rozkázal starý čert a obrátil sa na horára.

„Máš šťastie! Proti Ježišovi sme my, pekelníci, bezmocní. Teraz nemáme čas sa s tebou vybavovať, musíme zmiznúť. Ale neboj sa, vrátíme sa po teba!“

Keď betlehemci spievali „Rúčky má roztvorené, celý svet chce objat“, čertov nebolo. Vystrašený horár rýchlo začal volať na ratu:

„Pomóóóóc! Zachráňte ma pred čertami!“

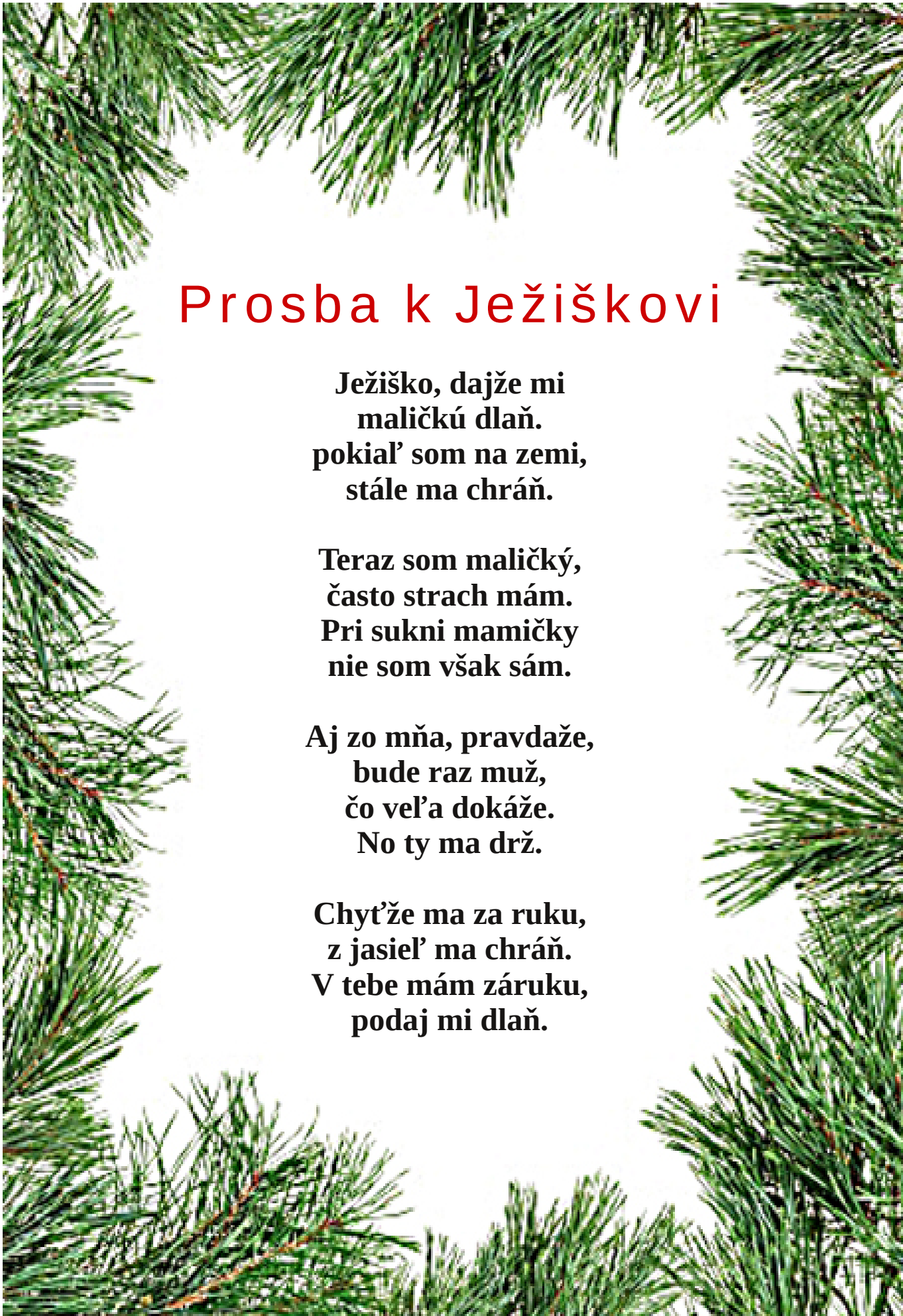
Malí betlehemci našli horára ležať v priekope, ale čertov nikde nevideli. Pomohli horárovi na nohy a doviedli ho do dediny. Spociatku si dedinčania mysleli, že horára iba mávalo.

„Vypil priveľa vína, ktovie, čo videl,“ hovorili.

Ale v okolí priekopy dodnes smrdí síra.

A čerti? Darmo sa tešili na horára. Ten odvtedy už nikdy nerozprával o pekle a prestal sa smiať z ľudí idúcich do kostola. Sám doň začal chodiť. Vedel, že pred rožkatými pekelníkmi ho zachránil Ježiško. Čerti sa však nevzdali. Stále chodia svetom a hľadajú si nové obete.

Prosba k Ježiškovi

**Ježiško, dajže mi
maličkú dlaň.
pokiaľ som na zemi,
stále ma chráň.**

**Teraz som maličký,
často strach mám.
Pri sukni mamičky
nie som však sám.**

**Aj zo mňa, pravdaže,
bude raz muž,
čo veľa dokáže.
No ty ma drž.**

**Chyt'že ma za ruku,
z jasiel' ma chráň.
V tebe mám záruku,
podaj mi dlaň.**

Prečo sa na Vianoce nebojuje

Pokiaľ len siaha ľudská pamäť, ľudia medzi sebou viedli vojny. Bojovali pre väčšiu moc, nové územia, cudzie bohatstvá, krásne ženy, alebo len kvôli jednému urážlivému slovíčku. Tak to trvá až dodnes. Ale od istého času sa na Vianoce zastavia všetky boje.

Pred mnohými storočiami viedli dve znepriatelené kráľovstvá vojnu. Trvala dlhé, dlhé roky, takže už nikto nevedel, prečo sa vlastne bojuje. Nepamätal si to ani starý vojak. Keď ho naverbovali do kráľovského vojska, bol to mladý, rúči mládenec, ktorý sa len nedávno oženil. Po roku mu oznámili, že sa mu narodil synček. Domov ho však nepustili, lebo jeho vojsko sa práve chystalo na veľký útok. V ťažkom boji vojaka zranili, v lazarete ležal takmer celý rok. Dlhé chvíle si krátil vyrábaním hračiek pre svojho synčka. Vyrezával ich z dreva či zošíval zo starých roztrhaných uniforiem. Dúfal, že ho pošlú domov, aby sa zotavil. Už-už sa chystal na cestu, ale nepriateľ nečakane zaútočil, a tak musel ísť opäť do boja. Útok úspešne odrazili aj vďaka vojakovmu hrdinstvu, za čo ho veliteľ vyznamenal.

„Pán veliteľ, ja by som radšej išiel pozrieť svojho synčka, ešte som ho nevidel“ poprosil vojak.

„Teraz to nie je možné, očakávame veľké boje,“ zamietol veliteľ prosbu.

A naozaj, vzápätí vypukla veľká bitka, ktorá trvala dlhé týždne. Útok sa valil za útokom, pribúdalo zranených i mŕtvych. Po bitke prišla ďalšia, po nej ďalšia. Takto to išlo niekoľko rokov, leto striedala zima, Vianoce všedné dni. Vojaka viac ráz zranili, v lazarete vyrobil ďalšie hračky, dostal ďalšie vyznamenania, ale domov sa nedostal. Jeho syn rástol, z chlapca sa stal mládenec, z mládenca muž, ktorý sa oženil. Aj jemu sa narodil syn, vojna však stále trvala, a tak vojak svojho syna a vnuka

vôbec nepoznal. Mal len listy od syna. Úzkostlivo si ich opatroval a vždy, keď mal čo i len minútku voľna, čítal si ich, alebo mu písal. Otec, syn a vnuk sa poznali len cez listy.

Najsmutnejšie bývalo vojakovi cez Vianoce. Hoci sa bojovalo aj cez sviatky, vždy si našiel trochu času, aby myslel na svoju rodinu. Jedny vianočné sviatky prežil zranený v lazarete a celý čas bol mysl'ou doma pri rodine. Na Štedrý večer mu bolo tak smutno, že ho celý preplakal.

„Už to viacej nevydržím,“ povedal si vojak. „Najbližšie Vianoce prežijem doma.“

Toto rozhodnutie umocnilo aj to, že mu zrazu prestali chodiť listy od syna. Vojak nevedel, čo sa stalo. Preto keď sa po mesiacoch uzdravil, začal si plánovať, ako sa dostane domov. Vedel, že veliteľ ho na Vianoce nepustí, pretože mali prísť nováčikovia a on, ako starý skúsený vojak ich mal zaúčať do vojenského remesla. Ak chcel prežiť Vianoce doma, musel ujsť, a tak porušiť rozkaz a zanedbať povinnosti. No túžba prežiť Vianoce s rodinou bola silnejšia.

Jeden večer v neskorú jeseň sa vytratil z vojenského tábora. Zbral si len batoh, ktorý naplnil listami od syna a vyrobenými hračkami, aby ich mohol dať ako darčeky svojmu vnúčikovi. Kráčal celú noc, nadržanom sa schoval do starej opustenej šopy. Chcel sa tak vyhnúť vojenským hliadkam, ktoré chytali zbehov. Celý deň prespal v šope na kúsku slamy a keď sa zvečerilo, vydal sa opäť na cestu. Takto putoval niekoľko týždňov. V noci kráčal, cez deň spal. Už sa dostal na nepriateľské územie, preto začal byť ešte opatrnejší. Hoci sa poriadne zozimilo, večer si radšej ani nerozložil ohnák, aby sa pri ňom trochu zohrial, lebo sa bál, že by ho zbadali nepriateľské vojenské hliadky.

Ráno na Štedrý deň bol vojak už len míľu od domova.

„Dnes večer budem oslavovať narodenie Ježiška s mojou

rodinou,“ povedal si.

Tak sa na to tešil, že prestal dbať na opatrnosť.

„Stát!“ ozvalo sa zrazu za jeho chrbtom.

Otočil sa a zbadal mladého nepriateľského vojaka, ako naňho mieri so svojou zbraňou.

„Taký holobriadok,“ pomyslel si starý vojak. „S tebou si raz-dva poradím. Ujdem ti skôr, ako vystrelíš.“

Ale nepriateľ akoby niečo vytušil a vystrelil. Starý vojak začítal v hrudi veľkú bolesť, zapotácal sa a pomaly padol tvárou do snehu. Vzápätí ho obklopila tma.

Keď sa prebral, ležal vo vykúrenej izbičke. Najskôr zbadal vianočný stromček, potom malého chlapčeka, ako sa hrá s hračkami, ktoré vyrobil. Keď s námahou otočil hlavu, uvidel svoju ženu a izbu plnú vojakov. Boli tam vojaci z oboch nepriateľských kráľovstiev. Medzi nimi zbadal aj svojho veliteľa, ktorý sa ho po jeho úteku vydal hľadať. Pri posteli klácal mladý nepriateľský vojak, ktorý doňho strelil. Teraz mu nežne držal ruku.

„Kde... kde... som?“ s námahou sa opýtal.

„Doma,“ odpovedal mladý vojak. „Už si doma, otec.“

„Ty si...?“

„Áno, otec, som tvoj syn. Pred rokmi našu dedinu obsadili nepriatelia a musel som nastúpiť do ich vojska. Nikdy som ťa nevidel, preto som ťa nespoznal. Chcel si ujst', nuž som vystrelil.“

„Ach... hlúpa vojna,“ namáhavo zašepkal starý vojak. „A ja som len chcel byť na Vianoce doma s mojimi milovanými.“

„Veď si, dedko,“ povedal malý chlapček a objal ho.

Blížila sa polnoc. Starý vojak začal ťažko dýchať. Život z neho pomaly odchádzal. Obzrel sa po izbičke plnej ľudí a ťažkým, unaveným hlasom povedal:

„Je to nádherné, keď sa na Vianoce nebojuje. Vtedy by sme si všetci mali odpustiť a radovať sa z narodenia Ježiška. Veď on predsa prišiel na tento svet kvôli všetkým ľuďom. Aspoň dnes

večer by si mali znepriatelení vojaci podať ruky a objat' sa.“

Na chvíľu sa odmlčal, potom pokračoval:

„Nože, dajte starému umierajúcemu vojakovi posledný darček.“

Vojaci oboch kráľovstiev sa na seba pozreli, odložili zbrane a podali si ruky. Starého vojaka držal za ruku vnuk a syn.

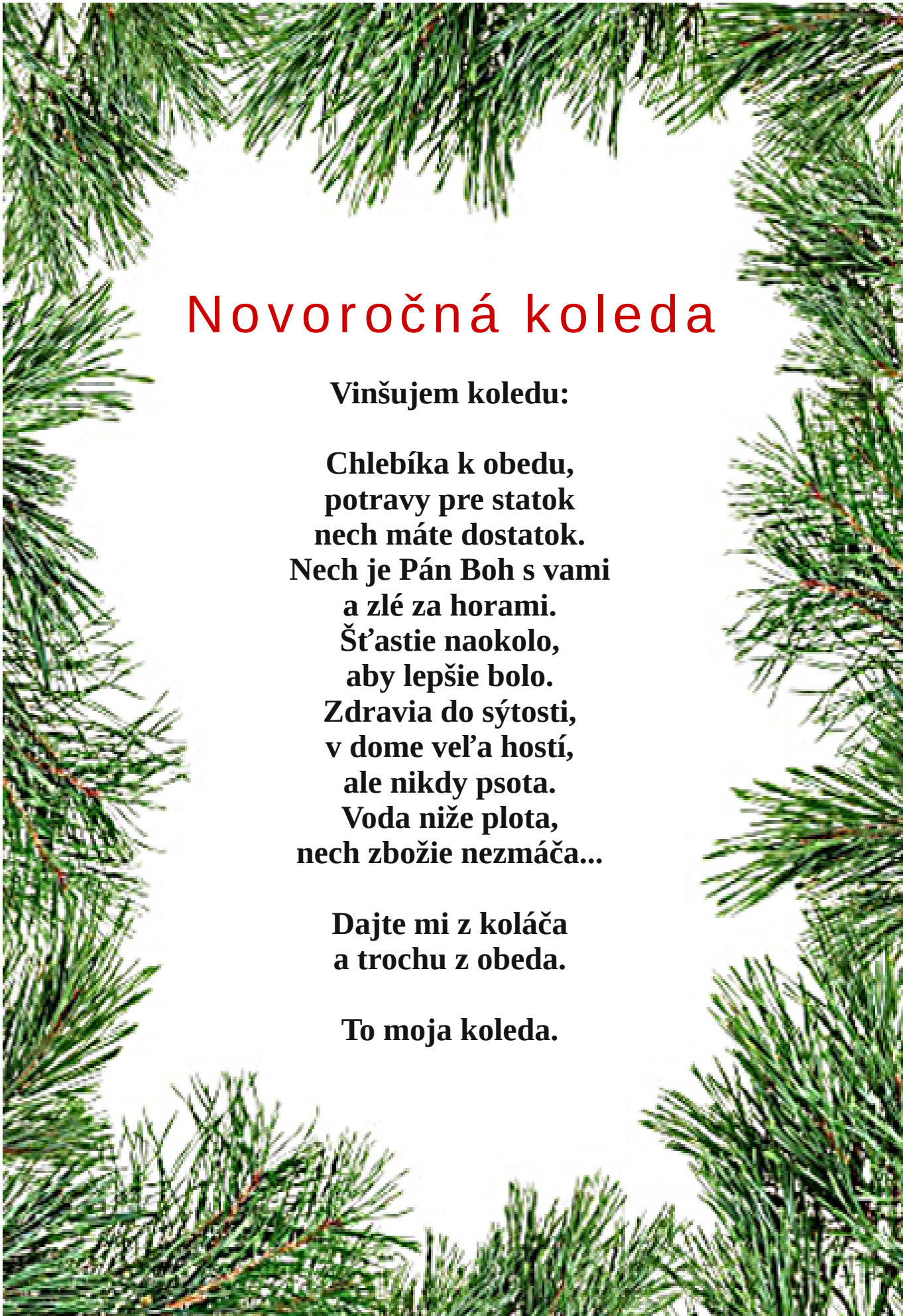
Vtom sa rozozvučali zvony kostola, aby oznámili svetu, že sa práve narodil Ježiško.

„Konečne sme všetci spolu. Toto sú moje najkrajšie Vianoce,“ povedal spokojne starý vojak a naposledy vydýchol.

Na druhý deň ho velitelia oboch vojsk slávnostne pochovali. Túžba starého vojaka po rodine dojala oboch znepriatelených kráľov. Ešte v ten deň, na Božie narodenie, vydali spoločné vyhlásenie:

„Nijaká vojna nemôže zabrániť rodinám byť na Vianoce spolu. Preto sa odteraz počas sviatkov narodenia Božieho Syna nikdy nebude bojovať. Nech je beda tomu, kto to poruší.“

Novoročná koleda

Vinšujem koledu:

**Chlebíka k obedu,
potravy pre statok
nech máte dostatok.
Nech je Pán Boh s vami
a zlé za horami.
Šťastie naokolo,
aby lepšie bolo.
Zdravia do sýtosti,
v dome veľa hostí,
ale nikdy psota.
Voda nižšie plota,
nech zbožie nezmáča...**

**Dajte mi z koláča
a trochu z obeda.**

To moja koleda.

Obchodníkové predsavzatia

Počas poslednej noci v roku, na Silvestra, si ľudia od nepamäti dávajú všelijaké predsavzatia. Niektorí sa rozhodnú od Nového roku prestať fajčiť či obhrýzať si nechty, iní že nebudú ráno zaspávať, tí tučnejší si sľúbia, že budú chudnúť. Málokto však vo svojom predsavzatí vytrvá a väčšinou po niekoľkých týždňoch ho poruší a opäť začne fajčiť, neskoro vstávať, obhrýzať si nechty či tučniť.

Mládenec z malého mestečka bol však iný. Raz sa zúčastnil na stretnutí obchodníkov a odvtedy rozmýšľal, že by sa ním stal aj on. Jedného silvestrovského večera si povedal:

„Len sny ma neurobia tým, čím chcem byť. Dnes si každý dáva nejaké predsavzatie, dám si ho aj ja. V nadchádzajúcom roku sa stanem obchodníkom.“

Hned' na druhý deň, na Nový rok, sa vydal za svojím cieľom. Pozorne si všímal, čo ľuďom chýba a v ich kraji nedostat'. Potom si od bankára požičal peniaze, za ktoré nakúpil nedostatkový tovar a so ziskom ho predal. Ušetrené peniaze však nepremárnil, ale opäť za ne niečo kúpil a vzápätí predal. Takto to urobil niekoľko ráz, a tak sa na konci roka mohol stať členom spolku obchodníkov.

Na Silvestra si dal ďalšie predsavzatie. Rozhodol sa, že sa stane najúspešnejším obchodníkom v mestečku. Celý nasledujúci rok tvrdo pracoval, a tak mu richtár koncom roka odovzdal ocenenie Najúspešnejší obchodník. Mládenec sa z ocenenia veľmi tešil, ale na Silvestra si dal záväzok, že sa stane najlepším obchodníkom v kraji. Keď získal aj toto ocenenie, povedal si:

„Darí sa mi, viem lacno kúpiť a drahšie predat', ale už na všetko nemôžem byť sám. Zamestnám nejakých ľudí, ktorí mi budú pomáhať.“

Do roka mal obchodnú spoločnosť, ktorá každý rok rástla a bohatla. Z mládenca sa stal najbohatší a najúspešnejší obchodník v širokom-d'alekom okolí. Ako vážený občan býval vo veľkom dome na okraji mesta, mal služobníctvo, chodil sa zabávať do d'alekých krajín a na čo mal chuť, to si kúpil. Už sám neobchodoval, na to si najal ľudí, ktorí pracovali namiesto neho. Keď sa im až tak nedarilo, kričal na nich. Netrvalo dlho a kričal na každého. Stal sa nevrlý a podráždený. Aby sa upokojil, začal sa prejedat'. Vstával až pred obedom a zachutilo mu aj fajčenie hrubých cigár. Na Silvestra si začal dávať predsavzatia, že v nasledujúcom roku prestane fajčiť a začne chudnúť. Keďže to nikdy nedodrжал, každý rok si ich dával znova.

Po dlhom čase sa deň pred Vianocami vybral obchodník na prechádzku do mesta. Zovšadiaľ zneli vianočné piesne. Zvlášť jedna melódia sa mu veľmi páčila, a tak si ju začal pohmkávať. Zrazu jeho dobrú náladu prerušilo plavovlasé dievčatko, ktoré sa vedľa neho rozplakalo.

„To musíš revať pri mne?“ zlostne sa opýtal. „Rušíš krásnu hudbu!“

„Prepáčte, nechcela som,“ povedala dievčinka.

„Prečo vlastne tak žalostivo plačeš?“

„Túto pieseň mi na Vianoce spievala moja mamička.“

Obchodník spozornel. Zlost' ho začala opúšťať.

„A prečo ti ju už nespieva?“ opýtal sa.

„Odišla.“

„Odišla? A kam?“ nechápal obchodník.

„Do nebička k Ježiškovi,“ smutno povedalo dievčatko. „No a v tej piesni sa spieva, že keď sa narodil Ježiško, po celej zemi nastala veľká radosť, lebo sme všetci dostali najväčší dar. Ale odkedy je mamička pri Ježiškovi, nepriniesol mi nijaký darček.“

Obchodník bol zvyknutý na to, že sa ho ľudia boja, ale už dávno nikto pred ním neplakal. A teraz pred ním plakalo malé dievčatko. Bezbranné, opustené dieťa.

Bezradne zostal stát' uprostred námestia. Zrazu nevedel, čo má robiť. Pohladkal dievčatko po hlávke. Aby zahnal rozpaky, strčil mu do rúčky peniaze.

„Kúp si niečo,“ povedal a rýchlo sa vrátil domov.

Dal si výdatnú večeru, zapálil si najlepšiu cigaru a sadol si ku kozubu do obrovského kresla, ale nič z toho mu nevrátilo dobrú náladu. Stále rozmýšľal nad plačúcim dievčatkom. Celú noc sa prehadzoval na posteli a keď na chvíľu zaspal, snívalo sa mu o ňom.

Ráno vstal veľmi skoro. Ani nevyčkal na raňajky a vybral sa do mesta. Prešiel ho krížom-krážom, navštívil sirotinec, útulky pre chudobných, nazrel pod brány veľkých domov, ale dievčatko nenašiel. Pýtal sa naň všetkých ľudí, ale nikto ho nepoznal. Podvečer sa rozčarovaný vrátil domov.

Bohatú štedrovečernú večeru zjedol bez chuti, mysl'ou úplne inde. Služobníctvo sa začalo báť, že nie je spokojný a ešte aj na Štedrý večer bude na nich kričať. Sluhovia radšej rýchlo všetko spratali zo stola a rozsvietili vianočný stromček.

„Ani si nepozriete darčeky?“ spýtal sa sluha.

Obchodník prešiel k stromčeku, pohľadom prebehol po darčekom a zrazu radostne vykrikol:

„Už viem, kde je!“

Prekvapení sluhovia sa len divili, ako tučný obchodník rezko vybehol z izby, rýchlo sa obliekol a rozbehol sa do ľudoprázdného mesta.

„Len aby som neprišiel neskoro,“ hovoril si v duchu.

Už dávno tak rýchlo nebežal. Nevládal dýchať, strácal sily, ale nepoľavil. Celý spotený a udýchaný pribehol na námestie. Hneď zamieril k vysokému a krásne žiariacemu mestskému vianočnému stromu, pred ktorým bol krásny betlehem. Dievčatko však nevidel.

„To nie je možné!“ sklamane vykrikol obchodník. „Veril som, že tu bude.“

Smutný si kl'akol uprostred námestia a po dlhých rokoch sa začal modliť. Nemodlil sa za seba, ale za dievčatko:

„Ježiško, dnešný večer robíš zázraky, tak urob najväčší zázrak, ochráň to malé dievčatko a uteš ho.“

Vtom, akoby z diaľky, započul krásnu vianočnú melódiu, ktorú si včera pohmkával. Od detských čias sa po prvý raz rozplakal.

„Prečo plačeš?“ zrazu sa ozval detský hlások.

Obchodník sa strhol a rýchlo obrátil hlavu. Vedľa neho stálo plavovlasé dievčatko.

„Dievčatko moje!“ vykrikol a tuho ho objal. „Kde si sa túlalo? Veľmi som sa bál, že sa ti niečo stalo.“

„Bola som pri jasličkách a rozprávala som sa s Ježiškom. Chcela som vedieť, ako sa má moja mamička. Prosila som ho, nech ma k nej zavedie.“

„Och, dievčatko moje, čo to hovoríš?“ povedal obchodník. „Ešte máš čas ísť za mamičkou.“

Chvíľu ho objímal, potom riekol:

„Ak chceš, teraz ja budem s tebou. Budeš bývať u mňa, ja sa budem o teba starať.“

„Ty ma máš rád?“ spýtalo sa prekvapené dievčatko. „To preto si sa o mňa bál? Preto si plakal?“

Obchodník neodpovedal, opäť objal dievčatko a šepkal:

„Dievčatko moje!“

Potom ho zobral do náručia a doniesol k sebe domov. Prekvapeným sluhom prikázal, aby sa oň postarali.

Na druhý deň o dievčatku a obchodníkovi hovorilo celé mestečko. Keď sa niekto opýtal obchodníka, prečo si zobral dievčatko k sebe, povedal:

„Zachránilo mi život. Už som žil len pre dobré jedlo, dlhý spánok a cigary. Dokonca som prestal aj obchodovať, robili to za mňa druhí.“

„Ako vás zachránilo?“ pýtali sa ľudia ďalej.

„Naučilo ma opäť precit'ovať ľudskú bolesť,“ povedal

šťastne obchodník.

„Takú hlúposť?“ povedali mu sklamane. „Každý sa jej vyhýba a vy ste šťastný?“

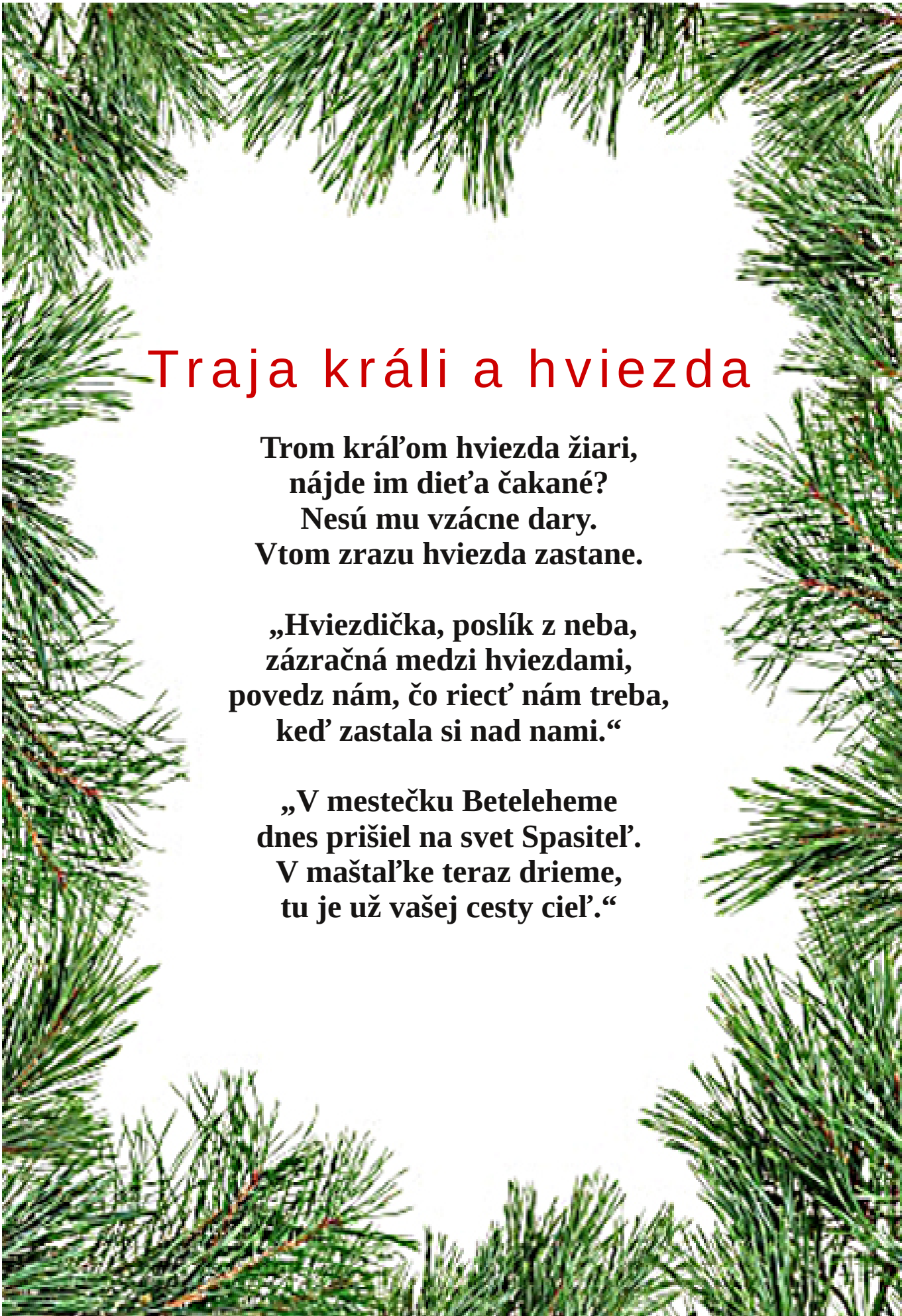
Obchodník sa usmial, no neodpovedal.

Len na Nový rok sluhovia prezradili zvedavým susedom, že ich pán si dal na Silvestra nezvyčajné predsavzatie:

„Povedal, že tento rok chce spoznať aspoň jedno trpiace dieťa a pomôcť mu zmierniť bolesť. Tvrdil, že to je najdôležitejšia vec na svete a že iba ona má význam.“

„A vraj svoje predsavzatie nebude meniť do konca svojho života,“ dodali sluhovia.

Traja králi a hviezda

**Trom kráľom hviezda žiari,
nájde im dieťa čakané?
Nesú mu vzácne dary.
Vtom zrazu hviezda zastane.**

**„Hviezdička, poslík z neba,
zázračná medzi hviezdami,
povedz nám, čo riečiť nám treba,
keď zastala si nad nami.“**

**„V mestečku Betleheme
dnes prišiel na svet Spasiteľ.
V maštal'ke teraz drieme,
tu je už vašej cesty cieľ.“**

Betlehemská hviezda

Štvrtého dňa stvorenia sveta Pán Boh stvoril Slnko, Mesiac a hviezdy. Najmä s hviezdami to bolo náročné, pretože ich stvoril miliardy miliárd a bolo sa treba postarať, aby do seba nenabúrali.

Skoro na konci takmer nekonečnej oblohy stvoril Pán Boh malú hviezdu s krásnymi zlatými vlasmi. Nebola to najväčšia hviezda, v jej okolí boli omnoho väčšie a žiarivejšie. No vždy, keď sa táto vlasatica čo i len trochu pohla, viala za ňou dlhá zlatá nádhera. Všetkým hviezdám v širokom-d'alekom okolí sa jej vlajúce vlasy páčili. Spočiatku sa často otáčala, aby jej väčšie hviezdy tak trochu závideli tol'kú nádheru, ale neskôr to prestalo baviť nielen celé okolie, ale aj samotnú zlatovlasú hviezdu.

„A čo keď má Pán Boh stvoril na to, aby som putovala celou oblohou?“ spýtala sa hviezda jedného dňa samej seba.

Čím dlhšie o tom uvažovala, tým väčšími sa jej začínala táto myšlienka páčiť. Už by sa aj vybrala na d'alekú cestu, ale trochu sa bála neznámych dial'ok. Neznáme miesta nás totiž vždy lákajú, ale tak trochu sa ich aj bojíme. No túžba spoznávať nové veci je silnejšia ako strach, a tak sa napokon vydala hviezda za tajomstvom nepoznaného.

„Majte sa tu pekne, moje kamarátky,“ rozlúčila sa so slzami na krajíčku so známymi hviezdami a naposledy im zamávala svojimi zlatými vlasmi.

„Šťastnú cestu a dávaj si na seba pozor!“ volali za ňou hviezdy. „Šetri silami, nelet' kade-tade. Skús sa dostať na Mliečnu dráhu, vraj je tam zaujímavá planéta. A ak budeš môcť, daj nám o sebe vedieť.“

Aj ony boli smutné, lebo tušili, že zlatovlasú hviezdu už nikdy neuvidia, pretože obloha je takmer nekonečná. A kto to kedy počul, žeby sa z takej diaľky niekto vrátil?

Podľa rady sa hviezda vydala smerom k Mliečnej dráhe. Čím rýchlejšie letela oblohou, tým väčšími za ňou viali zlaté vlasy. Hviezdy, ktoré cestou stretávala, jej mávali na pozdrav. Tie zvedavejšie sa jej pýtali:

„Kam letíš, krásavica?“

„Putujem oblohou a spoznávam nové svety,“ odpovedala im. „Letím dobre smerom k Mliečnej dráhe?“

„Zatiaľ áno, ale keď doletíš ku skupine veľkých hviezd, musíš odbočiť doprava,“ poradila jej najstaršia a najkúsenejšia hviezda.

„Je to k nim ešte d'aleko?“

„Ani nie, len niekoľko stotisíc rokov.“

Zlatovlasá hviezda sa usmiala, pretože hviezdy na rozdiel od ľudí žijú tisíce a tisíce rokov. Keďže niekoľko stotisíc rokov pre ňu nebolo až tak veľa, s radosťou sa rozletela smerom k skupine veľkých hviezd. Keď k nim doletela, rozhodla sa trochu si odpočinúť.

„Takže chceš spoznávať nové svety?“ prihovorila sa jej raz jedna z veľkých hviezd. „Všetky však nikdy nespoznáš do konca svojho života. Radšej sa vráť domov a svieť tam, kde ťa Pán Boh umiestnil.“

„A čo ak má náš Stvoriteľ so mnou iné plány,“ nedala sa zlatovláska.

V jednej veci ale dala veľkej hviezde za pravdu. Počas dlhého letu si uvedomila, že všetky svety nespozná, pretože ich je naozaj veľa. Horšie však bolo, že začínala starnúť. Už nelietala tak ľahko, ako na začiatku. Jej rýchlosť sa spomaľovala, musela aj častejšie oddychovať. Aby nestrácala čas, pri skupine veľkých hviezd sa dlho nezdržala a vydala sa smerom k Mliečnej dráhe.

Kým k nej doletela, prešlo niekoľko miliónov ľudských rokov. Hoci za ňou stále viali zlaté vlasy, už bola stará. Aj preto

bola rada, že konečne doputovala k Mliečnej dráhe, lebo cítila, že jej život sa kráti. No veľmi chcela vidieť zaujímavú planétu, o ktorej jej pri odlete hovorili kamarátky hviezdy. Preto sa opýtala prvej hviezdy v Mliečnej dráhe:

„Vraj tu u vás by mala byť nejaká zaujímavá planéta. Ako sa volá?“

„Máme tu niekoľko zaujímavých planét. Ktorú máš na mysli?“

„Ani neviem. Ale tam, odkiaľ prichádzam, ju niektoré hviezdy poznajú,“ vysvetľovala zlatá vlasatica.

Hviezda Mliečnej dráhy sa na chvíľu zamyslela, potom povedala:

„U nás sú milióny miliónov hviezd. Počula som však, že v jednej slnečnej sústave je jedna naozaj veľmi zaujímavá planéta. Volá sa Zem. Leží tamtým smerom.“

„Zem, Zem...,“ opakovala si v duchu zlatovlasá hviezda, aby nezabudla meno planéty.

Nechcela strácať čas, lebo cítila, že už jej ubúda zo života, preto sa hneď vydala na cestu k Zemi...

* * *

V krajine na východe sa stretli na porade traja veľmi múdri králi.

„Všimli ste si na nebi tú zvláštnu hviezdu?“ opýtal sa kráľ Melichar.

„Myslíš tú, čo vyzerá, akoby za ňou viali zlaté vlasy?“ vyzvedal sa kráľ Gašpar. „Cestou sem sme o nej hovorili tuto s Baltazárom.“

Kráľ Baltazár len ticho prikývol hlavou a zahl'adel sa na nebo. Zrazu ukázal prstom:

„Pozrite sa, tam je! Je to veľmi zvláštna hviezda. Akoby nám chcela niečo naznačiť. V múdrych knihách som sa dočítal, že teraz dakedy by sa mal narodiť Kráľ kráľov. Táto hviezda má

asi zvestovať jeho narodenie.“

Traja králi sa chvíľu radili. Napokon prehovoril kráľ Baltazar:

„Vydajme sa za ňou. Ak je to hviezda Kráľa kráľov, privedie nás k nemu, pokloníme sa mu a vzdáme mu úctu. Obdarujeme ho vzácnymi kráľovskými darmi. Ja mu dám zlato, ty, Melichar, kadidlo a ty, Gašpar, myrhu.“

Králi Gašpar a Melichar súhlasili s Baltazárovým návrhom. Do vzácnnej truhlice zabalili dary a vydali sa na cestu do neznámych krajín. Smer im ukazovala zlatovlasá hviezda...

* * *

„Som veľmi stará,“ pomyslela si hviezda so zlatými vlasmi. „Už nevládzem, ledva letím. Čoskoro asi zomriem. Ale som rada, že som priletela až nad Zem. Je to naozaj zaujímavá planéta. Žiaľ, tu sa asi moja cesta skončí. Už to veru nebude dlho trvať.“

Nechcela však zomrieť ako hocijaká hviezda. Rozhodla sa, že vydá všetky sily, aby svietila čo najjasnejšie. Vedela síce, že o čo jasnejšie bude svietiť, o to bude letieť pomalšie, ale chcela sa páčiť. Trochu sa za to aj hanbila, ale povedala si:

„Možno, že ma Pán Boh stvoril preto, aby som sa niekomu páčila na konci môjho dlhého života.“

Hviezda napla všetky sily a hneď začala svietiť jasnejšie. Vlasý jej viali ako zlatý závoj. Vedela však, že to takto už dlho nevydrží.

„Nejdem už míňať sily na let, radšej ich všetky dám do svietenia, preto radšej zastanem,“ povedala si hviezda...

* * *

Traja králi sa v putovaní za hviezdou dostali neďaleko mes-

tečka Betlehem. Blížila sa polnoc, keď Melichar upozornil Gašpara a Baltazára:

„Pozrite sa, hviezda zastala!“

„Už sme asi na mieste,“ zaradovali sa králi. „Niekde tu sa musí narodiť Kráľ kráľov!“

Sotva to dopovedal, zažiarilo veľké svetlo.

„Vychádza z tamtej maštal'ky! Ponáhl'ajme sa tam!“ vzrušene zvolali králi.

Keď vošli do maštal'ky, uvideli dieťaťatko v jaslích. Celá maštal'ka bola ožiarená nádherným svetlom, ktoré vychádzalo z dieťaťatka. Prešťastní králi padli pred dieťaťatom na zem a klaňali sa mu...

* * *

„Už nevládzem, umieram,“ povedala slabým hlasom zlatovlasá hviezda. „Napnem všetky sily, aby som ešte raz zasvietila.“

Posledný raz sa vystrela a práve vtedy, keď sa začala rozjasnievať, uvedomila si, že z akejsi maštal'ky zo Zeme k nej prichádza nádherné svetlo a celú ju naplňa. Zazdalo sa jej, že zo svetla sa na ňu usmieva prekrásny chlapček. Zrazu sa cítila nekonečne príjemne. Ešte nikdy taký krásny pocit nezažila.

Ale to ju už úžasné svetlo celú objalo a nieslo ju vysoko, veľmi vysoko, tam, kde je len krásne.

„Možno ma Pán Boh stvoril kvôli tejto nádhерnej chvíli,“ pomyslela si naposledy zlatovlasá hviezda.

Betlehemci

**Od rána klopú na dvere,
do mrazu budia spáčov –
maličkí králi v zástere,
prit'ážkej od koláčov.**

**V skrehnutých rukách jasličky
a v očkách svetlo neba.
„Boh s vami, veľkí, maličkí,
čujte, čo čut' vám treba!“**

**A tak sa gazda, gazdiná
dozvedia sväté deje.
Valacha, Kuba, murína
chrumkavý posúch hreje.**

**Pán Boh daj šťastia, koleda,
len vyšli svojich poslov!**

**Ukrývam koláč z obeda.
Pán Boh daj...**

...a všetky duše oslov!

Oslík

Kedysi dávno, pradávno sa zišli všetky zvieratká, aby si spomedzi seba vyvolili najmúdrejšie. Kráľ a už mali, ale ten nemusí byť zároveň aj najmúdrejší. Lev, ako kráľ, bol síce najsilnejší, možno aj najobratnejší, sám si však uvedomoval, že od neho sú niektoré zvieratká lepšie.

„Navrhňte tie zvieratká, o ktorých si myslíte, že sú najmúdrejšie,“ vyzval lev zvieraciu ríšu.

„Najmúdrejší je orol, lebo lieta najvyššie, a preto všetko vidí, dokonca aj mňa, malú myšku,“ navrhla myš, lebo sa chcela orlovi zalíškať, aby ju už prestal loviť.

„I jááá,“ ozval sa oslík.

„Čo?!“ prekvapene skríkli zvieratká, „aj ty lietaš?“

„I jááá, i jááá...,“ zajakával sa oslík.

Zvieratká sa išli popukať od smiechu.

„... i jááá súhlasím, i jááá,“ podarilo sa napokon povedať oslíkovi.

„Nevšímajte si ho,“ navrhol vól. Chcel totiž obrátiť pozornosť na seba.

„Myslím si, že ja by som mal byť vyhlásený za najmúdrejšie zviera,“ pokračoval vól.

„Ty? A to už prečo,“ začudoval sa lev.

„Aj ľudia ma považujú za výnimočného. Postavili mi aj sochy, dokonca teľat'u, môjmu mlád'at'u, urobili sochu zo zlata a klaňali sa jej,“ vysvetľoval vól.

„To ale svedčí ani nie tak o tvojej múdrosti, ako skôr o hlúposti ľudí,“ povedala sova.

„Považovali ma aj za boha a prinášali mi obety. Kto z vás sa môže pochváliť, že bol boh?“ nedal sa odradiť vól.

„I jááá, i jááá...,“ opäť zahíkal oslík, „i jááá som bol považovaný za boha, i jááá.“

Zvieratká sa od smiechu začali váľať po lúke. „Oslík – a boh!“

smiali sa až ich zadúšalo.

„I jááá som mal sochy, ktorým sa ľudia klaňali, ale nemôžem za to,“ hŕkavo vysvetľoval oslík.

„Ved' hovorím, že ľudia sú niekedy hlúpejší ako najhlúpejšie zvieratko,“ opäť sa ozvala sova.

„I jááá...“ ozval sa oslík, ale smiech zvierat prehlušil jeho ďalšie slová.

„I týýý, i týýý... Máš pravdu, oslík, veru si hlúpejší ako najhlúpejší spomedzi nás. Oslík, ty si naozaj somár,“ vysmievali sa oslíkovi.

Zvieratká si však všimli, že sova nehovorí veľa, ale všetko, čo povie, má hlavu a päť. Začali si ju pozornejšie všímať. Páčilo sa im, ako múdro sa pozerá, vzpriamene drží telo a aká je pokojná.

„Myslím si, že najmúdrejšia je sova,“ povedal napokon lev a dal o svojom návrhu hlasovať. Keďže väčšina zvierat súhlasila so svojím kráľom, vyhlásili sovu za najmúdrejšieho tvora živočíšnej ríše.

„Blahoželám ti,“ povedal lev sove. Skôr, ako sa stačila podakovať, ozvalo sa:

„I jááá, i jááá...“

Lev to už nevydržal a osopil sa na oslíka:

„A teba vyhlasujem za najhlúpejšie zviera! Tvoje meno sa bude používať ako nadávka a každý, kto má čo i len za štipku rozumu a vie aspoň na prstoch spočítať, koľko je jeden a jeden, tak takýto tvor ťa nikdy nebude potrebovať. Nikto a nikdy!“

Lev sa na chvíľu zamyslel a dodal:

„A ak ťa bude niekto potrebovať, tak len na ťažkú robotu.“

Oslík len zastrihal ušami a vybral sa domov. Múdra sova síce tušila, že oslík jej chcel len zablahoželať, ale zvieratká už začali oslavovať.

Veľmi skoro sa ukázalo, že lev sa nemýlil. Ľudia oslíka nešetřili a nechávali ho nosiť ťažké náklady. Neraz ho bili bičmi,

nadávali mu, niekedy sa mu aj vysmievali. Netrvalo dlho a začali druhým ľuďom nadávať do oslov a somárov. (Vtedy sa sova neraz usmievala a v duchu si povedala: „Veru, ani sa veľmi nemýlite.“) Oslík však všetky tieto príkoria a výsmechy pokorne znášal. Pomáhal ľuďom ako len vládol a občas ich svojím „i jááá“ dokonca aj rozosmial.

Jedného zimného večera bol oslík sám v maštali. Už zaspával, keď sa s vrzgotom otvorili dvere a do maštal'ky vstúpili muž a žena. Na prvý pohľad bolo vidieť, že sú chudobní. Oslík trochu ustúpil, aby noví hostia mali viac miesta. Na veľké oslíkovo prekvapenie sa žene o polnoci narodil malý chlapček. Zrazu krásna žiara naplnila maštal'ku a odkiaľsi z nebies znel nádher-
ný spev.

„Je tu málo sena a nemáme ani deku,“ povedal Jozef, „musím niečo vymyslieť, aby Ježiško neochorel.“

„I jááá, i jááá,“ zahíkal tíško oslík. Chvíľu rozmýšľal a keď dostal nápad, radostne zatrihal ušami a položil si hlavu k Ježiškovým nôžkam.

„I jááá, i jááá,“ nahlas dýchal oslík. Jeho híkanie sa ozývalo po celej maštal'ke a teplo oslíkovho dychu ju pomaly začínalo zaplňať. Po chvíli bolo v maštal'ke príjemné teplo, no oslík neprestával dýchať. Od námahy bol už celý spotený, pred očami sa mu robili kruhy, ale stále dýchal a dýchal na malého Ježiška. „Už dlho nevydržím,“ pomyslel si oslík. Vtom sa otvorili dvere a do maštal'ky vstúpili pastieri. Hneď prikryli diet'atko teplou ovčou huňou, a tak si oslík mohol oddýchnuť. Netrvalo dlho a unavený zaspal.

Od tej noci prešlo viac ako tridsať rokov. Majitelia oslíka ho už dávno predali do jednej dedinky neďaleko Jeruzalema. Jedného dňa oslíka priviazali k bránke, aby sa nezatúlal. Zrazu sa pri ňom pristavili dvaja muži a začali ho odväzovať.

„Prečo odväzujete oslíka?“ spýtal sa mužov jeho majiteľ.

„Pán ho potrebuje, ale hneď ho vráti,“ odpovedal jeden z mužov.

„Tak si ho požičajte,“ súhlasil majiteľ.

Oslík pokorne išiel s dvomi mužmi. Pred bránami mesta sa naň chystal sadnúť človek, ktorý mu bol povedomý. „Odkiaľ ho len poznám?“ úporne premýšľal oslík. Ako tak kráčal s mužom na chrbte, zrazu si prekvapene uvedomil: „Fííí-ááá, také ľahké a príjemné bremeno som ešte nikdy neniesol.“

„Pozri sa, Ježiš, všetci ľudia ťa vítajú,“ povedal jeden z mužov človeku na oslíkovi.

„I jááá,“ radostne zahíkal oslík, lebo si zrazu spomenul. „Ved' to je Ježiš, ktorého som zohrieval! Ako za tie roky vyrástol...“

Pán Ježiš akoby tušil, nad čím oslík uvažuje. Poškrabkal ho po hlave a do ucha mu zašepkal:

„Priateľ môj, si veľmi dobrý. Nijaké zviera mi tak neposlúžilo ako ty.“

A keď k tomu oslík ešte počul, ako ľudia nadšene kričia: „Požehnaný kráľ, ktorý prichádza v mene Pánovom!“, od radosti zastrihal ušami a nahlas zahíkal: „I jááá, i jááá!“

Sova, ktorá to všetko videla, neskôr zvieratkám povedala:

„Lev, hoci je kráľ zvierat, sa mýlil. Oslík nebol iba na ťažkú robotu. Dokonca nie je pravda ani to, že ho nikto nikdy nebude potrebovať. Sám Boh si ho totiž vyžiadal. Len si, chudák uhíkaný, myslel, že to jemu volajú na slávu.“

Ale aj múdra sova sa mýlila. Oslík totiž vo svojej pokore s radosťou poslúžil Božím plánom. Ved' predsa bez váhania povedal: „I jááá, i jááá...“

Namiesto záveru alebo Modlitba k Dieťaťu za deti

*Na ľudský údel hoc si maličké,
Dieťaťko v jasliach, pekne prosím:
daj úsmev každej detskej tváričke
a vysuš v očkách kvapky rosy.*

*Nebud' ich skoro k nášmu údely,
nevedia ani riadne, kto sú.
Raz aj ich ľudské mlyny pomelú,
dospelo tomu rieknu: Osud.*

*Nechaj ich dlho sväto tajomné,
nemusia vedieť o bolesti.*

*A, prosím, zažni dieťa aj vo mne –
len tak sa s deťmi k jasliam vmestím.*

Obsah

Namiesto úvodu alebo V tichu lásky	2
List Ježiškovi	3
Prečo sme na Vianoce lepší	4
Betlehemskí pútnici	7
Zrušené Vianoce	8
Predvianočná noc	12
Nemotorný anjeli	13
Maštal'	17
Vianočná gul'a	18
Zvieratká	22
Jedlička	23
Pastieri	27
Vianočná sviečka	28
Anjel a pastieri	32
Živý betlehem	33
Koleda	35
Vianočná zvada	36
Ovečky	38
Básnikove Vianoce	39
Celoročné Vianoce	43
Horár, čerti a betlehemci	44
Prosba k Ježiškovi	47
Prečo sa na Vianoce nebojuje	48
Novoročná koleda	52
Obchodníkové predsavzatia	53
Traja králi a hviezda	58
Betlehemska hviezda	59
Betlehemci	64
Oslík	65
Namiesto záveru alebo Modlitba k Dieťaťu za deti	69

Pripravil

Vox In Deserto ©

Text © Pavol Prikryl

Ilustrácie © Dorotka a Jakubko Prikrylovci

